

KÖZGAZDÁSZ

KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XX. ÉVFOLYAM. 9. SZÁM

ÁRA: 80 FILLÉR

1978. MÁJUS 4.

Május

A rengő lomb virágban ég,
és készül a gyümölcsre,
a nyílt utcára lép a nép,
hogy végzetét betöltse.
Iramlanak a bogarak,
friss jelszavak röpködnek.
S az aranyba vont ég alatt,
— mert beköszönt az ünnep —,
a szabadság sétára megy.
Hős népe ágat lenget,
s ő kézenfogva vezeti
szép gyermekét, a rendet.

József Attila

FÖLD S. PÉTER: EGYENSÜLY? — A neutronsugarak először a központi idegrendszert roncsolják el, később átterjednek a szervezet más részeire is. Az alapvető érzékszerveket és a különböző belső szerveket úgy bomlasztják fel, hogy egy viharos rákosodási folyamatot indítanak el a szervezetünkben... **◇ KANDIKÓ JÓZSEF: HAMBURGI JEGYZETEK (6.)** — A börtönlakók különböző nemzetiségűek, s történetesen egy magyar lány is van köztük. Tört magyarsággal meséli el a lány... hogyan vágta le szeretője fejét **◇ MARSCHALL MIKLÓS: AZ ÚJ IDŐSZÁMÍTÁS LENDÍTŐ EREJÉVEL** — ...és ezt a mai egyetemistáink figyelmébe szeretném ajánlani —, hogy jól használjuk ki azt az időt, hogy a minél intenzívebb elfoglaltságra törekedjünk, hogy lehetőleg minimálisra csökkentsük az időselejtet, azt az időt, amivel aztán soha nem fogunk tudni elszámolni. **◇ NAGY KATALIN: HARMAN AZ ELSŐK** — Mindenképpen jó volt ez a pályázat arra is, hogy egy bizonyos kontrollt jelentsen, az értékelés irányadó legyen a továbbiakhoz. Publikációs lehetőséget jelent egyben a bíráló bizottság tagjainak közreműködésével a konferencián is előadott referátumomat a Valóságban tervezik megjelentetni. **◇ EGRESSY GABRIELLA: A FESZTIVÁL ARANYÉRMESEI** — Április elején zajlott a bemutató. Közel harminc indulóból olyan együttes mellett kaptunk aranyat, mint a Ki mit tud-ból jól ismert Kertészeti Egyetem táncára... Kezdő csoportunkban jelenleg huszonegy olyan táncos van, akik technikai felkészültségükkel, szorgalmukkal bekerülhetnek az utazó csoportba, a haladók közé. **◇ PÁL KATALIN: „SIMA” KÜLDÖTTGYŰLÉS** — A kari vezetőség határozatot hozott, mi szerint az idei KEN-en — a tavaly történeken okulva — óvakodni kell attól, hogy a verseny valamiféle irreális kari sovinizmusba csapjon át. **◇ DEZSÉRI KÁLMÁN: TISZTÚJÍTÁS** — Az évközi munka elszakad a vállaltaktól. Az igazi problémák azoknál jelentkeznek, akik az írásba foglalt feladataik helyett sem csinálnak olyat, amit értékelni lehetne... A politikai képzést vizsgálva az alapszervezetek ilyen szemináriumait nem helyettesítheti a Polvax, az ideológiai tanórákon való részvétel. **◇ GESZTI MARGIT: BELLINI: NORMA** — Először két gyermekét akarja megölni... Majd a vetélytársnő biztató szavára hallgatva elhatározza, hogy visszahódítja Pollionét. Mikor ez nem sikerül... egész népét harcra hívja, nemcsak a zsarnokság, de Pollioné ellen is. **◇ VONA ANNAMÁRIA: HAGYOMÁNYOSAN ELSŐ A KER. KAR** — ...legnépesebb a ker. karosok tábora volt, számos egykori hallgatóval és oktatóval, ami bizony sok segítséget jelentett. A többiekre nem mondható el még az sem, hogy legalább szép számmal képviselték volna saját karukat. Igaz, később még sokan jöttek, ennek ellenére is hiányzott az igazi KEN-hangulat, a pezsgő, nagy összecsapás.

Gondolatok az 1977/78. KISZ mozgalmi év tapasztalatairól

ELMÚLT ÉVI AKCIÓPROGRAMUNK a minőséget és a fegyelmezettséget állította elének vezérelvül a munkánkban. Sajnos, a körülményeink bizonyos romlása — a két hét „szünet” miatti kiesés — mellett több hibánk is odavezetett, hogy az átlagosnál gyengébbnek kell minősítenünk a mögöttünk levő évet. A 60–70 százalékig új vezetőgárdánk a felkészítő tábor után helytállt az őszi mezőgazdasági munkában, de aztán lassan leeresztett és a második félévünkben alig tudtuk utolérni magunkat egy-egy feladatunk kampányszerű elvégzése után.

Alapszervezeteink életére jellemző az idén is, hogy a többségük nem tudott tartalmas feladatot találni. Ha születnek is jó vállalkozások, a teljesítést már nem szervezték és ellenőrizték kollektíváink. Kevés volt a közösségi vállalat, és nem kapcsolódtak az alapszervezetek igazán tevékenységükkel a szakmai-tanulmányi feladatokhoz, az egyetemi közlethez. KISZ-tagjaink egyénenként, „magánemberként” színes életet élnek, van kialakult, sokirányú érdeklődésük, de ennek kielégítése ma még általában hatékonyabb egyénileg, mint az alapszervezetekben. A tagság érdekeinek és érdeklődésének közvetlenül is megfelelő, tartalmas feladatok megfogalmazása és végrehajtásának segítése helyett a zömében tapasztalatlan KISZ-vezetők és aktivistáink az összetörődött — egyébként — rutinfeladatokkal bajlódtak. Az egyes akciók és szervezeti események lebonyolítása nagyon sok energiát és időt vitt el, s vezetőink és testületeink a rengeteg szaladgálás közben nem tudtak demokratikusan és kollektíven dolgozni. Az összetörődött második félévi munka közben pedig már alig jutott idő, a feladatok elvégzésének értékelésére. Jó szándékunk és kapcsolódó gyakorlatunk ellentmondását látványosan hozta felszínre soron kívüli küldöttgyűlésünk, amelynek témája a munkastílus hiányosságainak elemzése volt — és amelyet maga a küldöttgyűlés határozatképtelensége reprezentált. Az alapszer-

vezetekben, a KISZ-tagjainkban meglevő érdeklődésnek aktivitásnak nem tudunk a szervezet eszközeivel hatékony kibontakozási lehetőséget teremteni. Összességében ennek két döntő oka van: egyetemi és kari programunk, feladatmeghatározásunk túl általános, megfoghatatlan az alapszervezeteink számára, másrészt az alapszervezeteink (állami csoportjaink) szintjén eléggé kialakulatlanok az egyetemi viszonyok: a munkamegosztás és felelősség az eszmei-politikai nevelőmunkában, a KISZ- és pártirányítás kapcsolódása, a tanszékek és hallgatók tartalmi kapcsolatai stb.

Az őszi munka, amihez oktatóinktól is lelkes segítséget kaptunk, a KEN rendezvényei és néhány szépen dolgozó szakbizottság példája mutatja, hogy az elmúlt évben is egyértelmű sikert hozott az, amikor az „alulról” jövő igény és aktivitás találkozott össze a „felülről jövő” aktivitással és fegyelmeztetett irányítással. Nem sikerült viszont igazán mozgósítanunk a FIN rendezvényeire! A március 15-i és az április 4-i egyetemi ünnepségeink a kiterjedt propaganda ellenére megdöbbentően kevés volt a résztvevő. Új formákat, korszerűbb és közérdekűbb tartalmakat kell megfogalmazni évfordulóinkon és az ünnepségek megrendezésénél is szélesebb körben kellene támaszkodnunk a KISZ-alapszervezeteinkre!

IDEI ÉVÜNK KEDVEZŐTLEN körülményei ellenére sikeresen lezajlott az értékelő periódus KISZ-alapszervezeteinkben. A végző évfolyamokon kívül mindenhol becsültesen igyekeztek értékelni egymás mozgalmi, munkáját KISZ-tagjaink. Szervezeti életünk tehát rendezett maradt. Az oktatás-adminisztratív KISZ-alapszervezet és az oktatási alapszervezeteink is az elmúlt évben szépen fejlődő tevékenységet végeztek.

Elismeréssel kell szólnom érdekképviselői rendszerünk munkájáról, a kari és egyetemi képviselői tanácsok egyre

színvonalasabb működéséről és az ehhez kapcsolódó tanulmányi felelősök munkájáról. A jövőben e tevékenységünk tömeghatását tovább kell szélesítenünk, mert itt közvetlenül adódik valamennyi KISZ-tagunk részvételének reális érdekeltisége! Megállapíthatjuk, hogy érdekképviselői rendszerünk kiépült, további szervezeti formákra nincs szükség. A hallgatók tanulmányi fegyelmé, a tanár-diák viszony javulása és a KISZ-alapszervezeteink érdekelismerésének segítése szempontjából is a továbbiakban a szaktanszékek és a szakos hallgatók közötti szorosabb és szorosabb kapcsolat kialakítására van szükség.

KISZ-alapszervezeti munkánk leggyengébb teljesítménye az idén az ifjúsági vitakörök működése volt. Az alapszervezetek többsége nem teljesítette a politikai képzési határozatot, és az ellenőrzés elmulasztása miatt is egész vezetőgárdánk felelős. A vezetőképzés is alacsony színvonalú és főként gyenge látogatottságú volt, a jövőben az alapszervezeti vitakörök megszervezéséhez és működtetéséhez fokozottan igénybe vesszük KISZ-alapszervezeteink pártinstrukturainak segítségét.

Az eddigiekben jelzett gondjaink természetesen nem zárólag — sőt döntően nem — szubjektív vezetői mulasztások következményei. De mégis ezen a területen lesz a legtöbb tennivaló! A felismert, értelmes feladatokat konkrét, végrehajtható formában és lépésekre lebontva kell megfogalmaznunk és ellenőrizni, értékelni a teljesítést. Sajnos, ebben a választási periódusban is megváltozott vezetőgárdánk nagyobb része. Ez a következő mozgalmi évben fog gondokat okozni, de nem vész el az ez évben szerzett kollektív tapasztalat.

KÜLDÖTTÉRTEKEZLETÜNK május 3-án megvitatta és kiegészítette a végzett munkáról szóló beszámolót.

Az elfogadott értékelés és a határozatok a jövő mozgalmi év akcióprogramját is orientálják. Elvárhatjuk, hogy a gonjaink nyílt és őszinte feltárását a jövő mozgalmi évben irányító szerveink fokozott segítsége és KISZ-tagságunk szervezett támogatása követi. Ez utóbbit jó propagandával és széles körű demokratikus, fegyelmezett vezetői munkával kell segíteni!!!

Vass László
a KISZ-bizottság titkára

K E N

Nagy érdeklődéssel kísérve zajlott le péntek délután a KEN egyik fő programja, a diákrektor választás. Idén mind a három kar, mind az első évfolyam állított ki jelöltet, a tisztség megszerzésére. A győzelemért már napok óta komoly propagandahadjárat, plakátháború dúlt. A rektori cím megszerzéséért folytatott hagyományos vetélkedés a jelöltek bevonulásával kezdődött. Az ipar kari „hun” vezér lóháton érkezve üdvözölte népét, míg az ált. kari „körözött” jelöltet rendőri segédlettel állították elő. A ker. kari jelölt az „ex-rektor” képevel díszített trikót ajándékozott vetélytársainak. A korthadjárat végezetül minden jelölt még egyszer ismertette programját, amihez a diákság támogatását kérte, hogy rektorsága idején az érdeklőkben megvalósíthassa. Ezek után elkezdődött a vetélkedés, amit a Stark elvtárs vezetett zsűri értékelt. A feladatok során a jelöltek bebizonyíthatták ügyességüket, énekekhezéjükkel — melytől sokak háta borsózott — és ívókapacitásukat. Népszerűségiüket lemérhették a hozzájuk rohanók tömegén, akiknek csókjaikkal kellett támogatni jelöltjüket. A fej-fej melletti küzdelmet az utolsó feladatok döntötték el, amelyből a ker. kar jelöltje, Urbán Ferenc került ki győztesen.

— Melyik feladat sikerült a legjobban szerinted?
— Az orosz nyelven előadandó dalocskák, amelybe mi is, mint a többiek, sok humort igyekeztünk beleszőni.
— Milyen ígéreteidet szeretnél feltétlenül megvalósítani?
— A hallgatók könyvének létrehozása azt hiszem mind egyikünk szívügye lehet.
— Milyen intézkedéseket hozol a jól tanuló hallgatók és a rosszul tanító oktatók számára?

— Ez alatt a három nap alatt felfüggesztem mindannyiuk tevékenységét.
— Milyen szakáll-forma tet-szik?
— A borostás.
— A tatározás alatt hova költöztetnéd az egyetemet?
— Mint a beszédemben is elmondtam, első intézkedésem: „A Duna bal partján levő műegyetemi épületeket kapja meg a Közgáz, a jobb partiak maradjanak meg a Műszaki számára. Második intézkedésem: a Duna holnaptól folyjon visszafelé.
— Mit csinálsz a rektori pótlékkal?
— Cola és Deit helyett sört osztanék és ha még mindig maradna, akkor én is elmennek a Hyde Parkba.
— Milyen feladatot adsz az „ex-rektornak”?
— Pihenje ki magát.

Dezséri

A FESZTIVÁL ARANY- OKLEVELESEI

Próbál a tánckar, Fátó Péter felvétele

Azt vallják magukról, hogy népművelők. Igazi amatőrök, fellépéseikért nem fogadják el tiszteletdíjat. Szívesen táncolnak bárhol; egyetemen kívül is, gyakran lépnek fel különböző vállalatok megmozdulásain, elmennek akár a legkisebb faluba is. Az MKKE néptánc együttesére már nemigen jellemző az egyetemi kor, sokan végzett közgazdák, dolgozók. A harmincöt tagú csoportot a tánc szeretete, az együttes jó közössége tartja össze. A próbákban, amikor felcsendülnek a bemelegítő akkordok a zongorán, egyszerre elszáll a kimerültség, a gyakorlatok végzése közben mindenki elfelejti az napi fáradtságát.

Az egyetem valamennyi ünnepségén részt vesznek, jó hangulatot teremtve műsorukkal. Kitartó munkájukat szakmai körökben is elismerik, külföldön is több ízben felléptek már, nemzetközi folklorfesztiválokon. Magyarországon, a két évenként megrendezésre kerülő amatőr fesztiválok rendszeres résztvevői, ahol főiskolai és egyetemi táncosportok mutatják be műsorukat, adnak számot fejlődésükről. Az idén Szarvason rendezték ezt a versenyt, ahol a legjobbak között végeztek.

Április elején zajlott a bemutató. Közel harminc indulóból olyan együttes mellett kaptunk aranyat, mint a Ki mit tudból is jól ismert Kerézteti Egyetem tánckara — mondja Tóth Zsuzsa, az együttes ifjúsági vezetőjének tagja. — Az értékelésnél a zsüri egyik tagja azt mondta, hogy az utóbbi két évhez viszonyítva — amikor ezüst fokozatot kaptunk —, együttesünk stílusában és technikai felkészültségében sokat fejlődött. Az előkelő helyezések elérésében nagy szerepe volt kísérőzenekarunknak. Szeptember óta dolgozunk együtt János Andrással és két társával. Tehetőségek, jól zenélő fiatalok, ezt igazolja az az ezüstérem is,

amit külön ők kaptak a zsűritől.

— Milyen műsorral indultatok? — Három produkciót mutattunk be, ezek közül kettőt az idén tanultunk. A marosvásárvári román táncot és a mezőségi táncokat, ezek párosak, s egy dél-dunántúli leánykari kázót. A lánytáncot az április 4-i ünnepségen is előadtuk az egyetemen. A versenyeken egyre nagyobbak a követelmények, és ez a fesztivál jó alkalom volt arra is, hogy lemérjük, mire vagyunk képesek. Nagyon büszkék vagyunk erre az arany oklevélre!

— Úgy tudom, idén ünnepeltek az együttes fennállásának 30. évfordulóját. Hogyan készültek erre?

— Összel nagyszabású jubileumi műsort szeretnénk bemutatni az egyetemen, ennek már része a két új koreográfia is. Elhatároztuk, hogy felújítjuk eddigi repertoárunkat, ami nemcsak azt jelenti, hogy új számokat tanulunk, hanem régi darabjaink előadását is tökéletesítjük, csiszoljuk. Az egyhangúság nemcsak nekünk, de a közönségnek is unalmasá válhat egy idő után. Ezt nem szabad megvárni! Elsősorban művészeti vezetőinknek, Náfrádi Lászlónak és Sós Annának köszönhető, hogy az együttes „megújult”.

— Különböző tájegységeket mutatjátok be. Hogyan tudjátok beszerezni a legstílusosabb népművelőket?

— Régebben a Jelmézők-csönz Vállalatnál csináltunk ruhákat méretre, de ez nagy érvágást jelentett az

együttesnek — tájékoztat Hának Irén, az együttes egyik tagja. — Új ruhákra, sajnos, ritkán telik, folyamatosan, apránként újítjuk föl felszerelésünket, általában saját erőből.

— Még a mai napig is nem egy olyan ruhánk van, amit az Állami Népi Együtttestől vagy a Vasas Művészegyütttestől „örököltünk”, már akkor is használtam — folytatja a gondolatot Irén. — A közelművelődési titkárságnak a kultúr-csoportokra szánt évi összegének körülbelül 60–80 százaléka a miénk. Nem vagyok elfogult a táncosokkal szemben, de ez érthető is. A mi felszerelésünk a „legpénzigénysebb”, arról nem is beszélve, hogy nálunk, mint egy nagy családban, ha valamit veszünk, egyszerre 10–12 darab kell.

— Biztosított-e az utánpótlás?

— Tánckarunk kezdő csoportjában jelenleg 21 olyan táncos van, akik technikai felkészültségükkel, szorgalmukkal bekerülhetnek az utazó csoportba, a haladók közé — mondja Tóth Zsuzsa.

Náfrádi Lászlót az együttes tervéről kérdezem.

— Egyik dédelgetett álmunk az országos minősítés arany III. fokozatának megszerzése. A jubileumi ünnepségre szeretnénk meghívni a zsűrit, ahol együttesünk eddigi tagjai, négy generáció táncol majd. Ha azt mondom, hogy arany II. fokozata a Vasas Művészegyüttesnek van, azt hiszem, érzékelhető a követelmény. Egressy Gabriella

Tavaszi S. G. tábor

A rendszeres munka eredménye

Az elmúlt évtizedben teljesen megújult Szolnok közgazdasági szakközépiskolája és két modern kollégiuma adott otthont az ország különböző részeiből érkező 150 középiskolásnak, akik a tavaszi szünetüket pihenés helyett elmélyült tanulással töltötték. Ők 150-en voltak azok — mint Vígvári András (IV. évf. tanár „A”) az S. G. titkára, táborvezető — akik a két év folyamán a legteljesebb mértékben leveztek. Ennyien maradtak a kezdeti 250 körüli vidéki, munkás-paraszt családból származó középiskolásból, akiknek mi a két évem át tartó levelezéssel akartunk segíteni az eredményes érettségi és felvételi vizsgákhoz.

A mindenki számára előírt matematika és politika szemináriumon kívül én is, mint a többi gimnazista, történelemmel foglalkozom — mondja Szabó Gábor (Gödöllő). Egy másfajta szemlélettel közelítettük meg azt a tananyagot, amit az iskolában tanulunk. A Sárospatakról jött Bobál István konkrétan fogalmaz: a politikátörténet helyett mi szinte csak a gazdasági oldalával ismerkedtünk meg a történelemnek, olyan anyaggal, amiről otthon, az iskolában egy szó sem esett. Bár az itt szerzett ismeretünknek csak egy részét tudom majd az iskolában alkalmazni, de mégsem haszontalanság, mert mindez számomra nagyon érdekes, elgondolkasztó és majd az egyetemen is hasznosítható lesz. Volt, aki már hamarabb tapasztalta ennek az előnyét. Edöcs István (Mezőkövesd) februárban már egyetemist felvételi vizsgát tett, ugyanis az NDK-ba jelentkezett közgazdasági szakra. A felvételi kérdése gazdaságtörténet orientált volt, így nagyon sok a levelezés útján szerzett ismeretét tudta a válaszába beépíteni.

Kezdeti időben sokuknak problémát jelentett a történelem gazdasági megközelítése, de később az ilyen szemlélettel való megbarátkozás után segítséget jelentett a politikátörténet megértéséhez, gazdasági alapjainak megismeréséhez. Ez is hozzájárult ahhoz, mint mind a hárman elmondták, hogy ezek után már tudatosan készültek a közgazdasági egyetemre.

A matematika főleg a lányoknak okozott problémát, bár a tananyag itt kimondottan az iskolában tanult felkészítésre, gyakorlásra volt. A felkészülésben mutatkozó elvárások, a szépszámu matema-

tika tagozatos és a tábor felét kitevő szakközépiskolások tudásszintje — bár itt is voltak nagy különbségek — eléggé heterogénnek tettek ilyen szempontból a társaságot. Így egyes csoportoknál plusz feladatot jelentett a nyelvtan, a felvételi követelményekhez való közelítés.

A politikai gazdaságtan-levelezésben problémát okozott az új tankönyv iskolai használata egy egységes országos tanmenet nélkül, mivel így az S. G. anyaga csak a régi rendszerre épülhetett. Ennek ellenére a patronáló hallgatók levelekkel mindig segítséget tudtak adni, ez tünt ki a bajai Fischer Gizella szavaiból. Az ajánlott irodalmat túlnyomórészt elolvasta, és ez hozzájárult egy szélesebb ismerethez. Célunk, mondja Baranyai László (IV. évf. tanár „A”), hogy az elég gyakran elemeire szétbontva középiskolai tananyagot összekapcsoljuk és egy egységesebb, átfogóbb szemlélettel alakítsunk ki, különböző szempontok kiemelésével rávilágítsunk egy nagyobb egység összefüggéseire, amelyek összekapcsolásában már jobban hasonlít az egyetemen oktatott-hoz. Ehhez nagyon sokban hozzájárult egy-egy ilyen tábor — bizonygatta Laub Ágoston (Tatabánya) — ahol a személys kapcsolatot és az intenzív tanulás érvényre juttatja a levelezésen át szerzett ismereteket. Kalmár Jutka (Eger) is az új fajta szemléletmódot dicséri, amivel két éven át Baranyai Laci vezetésével, sok munkával, nehézséggel kezdtek megismerkedni. Annak ellenére, hogy az egyik legerősebb csoportban voltak, se ő, se a szintén egri Kovács Klári nem meri határozottan állítani, hogy mindig eszerint építene fel ismereteket, az iskolai tanulásban is.

A középiskolások eredményei persze sokban függnek a szemináriumvezetők hozzáállásán, aktivitásán is. De ahogy én láttam, se a diákok, se a hallgatók lelkesedésében nem volt hiány. Azok a szemináriumvezetők, akik maguk is stúdiumosok voltak középiskolások korukban, és több mint a fele ilyen, szinte erkölcsi kötelességüknek érzik, hogy részt vállaljanak a fiatalabbak képzésében. Ambrus Jenő (IV. évf. n.-közi) és Erdős Jolán (IV. évf. agrár), mindketten stúdiumosok voltak, s így saját tapasztalatukból tudják, mennyit használt számukra a kétévi munka. Jenőnek annak idején szigorú szemináriumve-

zetője volt, aki komolyan megdolgoztatta őket, s most is ez a példát követi. Farszto, mint mondja, de nagyon jó látni a végén a közös munka eredményét. Főleg a szemléletben szeretne újat adni diákjainak, úgy, hogy közben ismereteiket is bővítsék. A táborozások rövid ideje miatt örök probléma marad számukra az előadásokon adandó új ismeret és a beszélgetés során fejlesztendő szemlélet aránya.

Az igazi eredmény csak később látszik meg, de ez már a középiskolásokon is múlik. A sokéves tapasztalat alapján több szemináriumvezető kijelentette, hogy szívesebben dolgozik a vidéki diákokkal, mivel ők szorgalmasabbak, kitartóbbak.

Sok vidéki számára szinte ez az egyetlen lehetőség előkészítőként való részvételre, így ez, s a kevesebb továbbtanulási szándék ellenére hamarabb és erőteljesebben kialakuló elkötelezettség a közgazdaság iránt az, ami az S. G.-ben tartja és komolyabb munkára ösztönzi őket.

A komoly tanulás mellett, ami reggel 8-tól késő délutánig, 5-ig is eltartott, több egyéb programot is szerveztek a diákok számára. Erről beszélgettem azzal a nevelőgel, aki mindenki számára, akiknek a szobájában összegyűltünk. A lányok szinte egyöntetűen az egynapos pesti kirándulást emelték ki, amely sokuk számára sok újdonságot jelentett, mivel többen csak néhány alkalommal jártak eddig a fővárosban. Nagy elismeréssel említették az egyetemmel való ismerkedést. A hatalmas könyvtár, a nyelvi labor, az előadók, az egyetemi élet, mindaddig egy ismeretlen világot jelentett számukra. A legerősebb elismerést mind a diákok, mind a hallgatók körében a már több éve rendszeresen meghívott Kendi István előadása aratta. A miskolci Barcz József a mindenki számára egyenlően elkötelezettség a közgazdaság iránt az, ami az S. G.-ben tartja és komolyabb munkára ösztönzi őket.

Lassabban alakult ki egy egységes tábori közösség, mint nyáron és ez a mindenhol elhangzó vélemény szerint a két — különben korszerű és kényelmesen berendezett —

kollégiumban való elszállásolás miatt volt. A közös programok, a közös élmények azért megoldották a problémát. Megkapó volt viszont a csoportokon belüli összefogás, a szemináriumvezetők pótszüllői feladatainak oadadó ellátása. A baráti szálak többsége már a nyáron kialakult, így a felújítása már könnyebb, gyorsabb volt. Szinte csak lányok mesélték, hogy a gyakori levélváltás miatt év közben sem szakították meg egymással a kapcsolatot. Mindez hamar megteremtette azokat a feltételeket, amelyek mind a diákok, mind a hallgatók kiemeltek, a kötetlenebb, közvetlenebb viszonyt, ami alapja lehetett a hatékony órai munkának. A diákok hamarabb és többet mertek kérdezni. Nem volt baj a hosszabb gondolkodás, hiszen a gondolkodtatás volt a cél, és nem volt bűn a felszabadult nevetés sem.

A hallgatók megtették mindent, hogy a táborozás, de az egész két év munkája hasznos és kellemes legyen. Sokuk számára is iskola volt ez a munka. A tanárszakosok a gyakorlatban is kipróbálták, hogy önállóan most mennyire képesek diákjaikat a tudomány berkeibe bevezetni. A többiek számára a segítség lehetőségén túl, komoly emberismeretet, az emberekkel való bánáshoz gyakorlatot nyújtott.

Korai lenne még a két év és a tábor munkájának értékelése — mondja Vígvári András — azt, hogy mennyire volt sikeres a munkánk, azt az érettségi és a felvételi vizsgák döntik majd el. A mostani táborban a szaktárgyak oktatása egész jó színvonalú volt, a politika órákon pedig megpróbáltuk a diákok tudásának hiányosságait pótolni. Igyekeztünk ellenére nem mindenben sikerült nyitni a diákok tudását, persze ez még sok egyéb tényezőtől is függ. A szaktárgyi vetélkedő, a záró dolgozatok a vártnál jobban sikerültek, amiben reméljük, a mi munkánk is benne volt. Az igazi fejlődést az iskolában lehetne felmérni, abban, hogy milyen szemlélet-használatával folytatják otthoni munkájukat. Mi igyekeztünk láttatni, megismertetni és kicsit gyakoroltatni az egyetemi követelményeket. Ha ez valóban táptalajra hullott és a gyerekek így kezdenek ezután eszerint ismeretükben építeni, vizsgáikra felkészülnek, akkor azt hiszem, nem volt hiábavaló a munkánk.

Dezséri

A pártélet hírei

Pártbizottsági ülésen április 26-án, három napirendi megvitatására került sor. Első napirendi pontként megtárgyalták a hallgatók eszmélet-politikai arculatának helyzetével foglalkozó írásos anyagot, amelynek részletes ismertetésére következő lapszámunkban visszatérünk. Berend T. Iván, az egyetem rektora beszámolt a KB 1975. novemberi határozatának végrehajtásáról — elfogadott komplex munkaprogram teljesítéséről, az egyetem általános gazdasági helyzetéről és problémáiról. Végezetül Szarvas László pártbizottsági titkár tájékoztatást adott a végrehajtó bizottságban végzett munkáról.

Párt-végrehajtó bizottsági ülésen április 28-án megvitatásra került a KISZ érdekvé-

delmi tevékenysége. Értékeltek a szakszervezeti tanácsban és bizottságban dolgozó kommunista munkáját és további feladatait. Majd a politikai és tanulmányi tájékoztatót vitatták meg.

★

A párt-végrehajtó bizottság határozatot hozott az általános karon működő pártalap-szervezetek szervezeti felépítésének módosításáról. A határozat értelmében a korábban két alapszervezet helyett három önálló pártalapszervezet működik majd a karon, amelyet kari pártvezetés irányít közvetlenül. A pártalapszervezetekben megkezdődtek az előkészületek a szervezeti átalakítás végrehajtására, melyre az 1977/78-as tanév végére kerül sor.

Változások az AIESEC-ben

A napokban a KISZ-bizottság hirdetőtábláján, egy listán akadt meg a szemem. A hirdetményen annak a 31 embernek a neve szerepelt, akik részt vehetnek az AIESEC nyári szakmai gyakorlatán. A szerencsés kiválasztottak — mint tudjuk — nem Magyarországon, hanem valahol Európában, egy nyugati országban fognak dolgozni. A kéthónapos gyakorlati idő alatt egy külföldi cégnél fejleszthetik szakmai és nem utolsósorban nyelvtudásukat. Természetes dolog, hogy az AIESEC — pontos nevén: közgazdasági és kereskedelmi felsőfokú tanintézmények hallgatóinak nemzetközi szakmai szervezete — adta lehetőséget sokkal több diák igénybe venné, mint amennyi erre a keret.

Idén kb. kilencvenen jelentkeztek. Szigorú „rostálás” után választották ki azt a 31 embert, akik nyáron elindulhatnak a nagy tapasztalatszerző útra. Megvalom őszintén, a létszám kicsit meglepett! Az utóbbi években 20 személynél többet még nem jelölt az egyetem.

Az ugrásszerű fejlődés okáról s az AIESEC-ben történt esetleges módosításokról kérdeztem Lakatos Gézát, a szakbizottság új vezetőjét.

— Ebben az évben sok változás történt. Elsősorban az,

az AIESEC zárda java-részt kicserélték. I. és II. éves aktivistákkal bővült ki a szakbizottság.

Magam is II. éves vagyok, s mint szakbizottság-vezető, teljesen új, hiszen ebben az év-

ben választottak meg. Újításnak számít, hogy ebben az évben egy tanári AIESEC is alakult. Célja, hogy segítséget nyújtson a diákoknak a vállalatok „megszerezésével”, valamint a szakmai felkészítéssel kapcsolatban.

Idén 3 tanár vesz részt a munkában. Tehát, ha semmi nem jön közbe, 28 diák utazhat ki a nyári gyakorlatra.

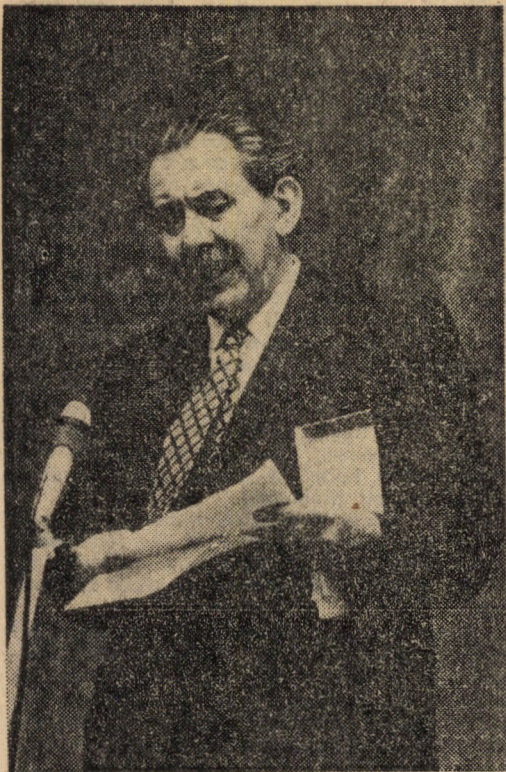
Az AIESEC-munka kiterjesztéséhez és fejlesztéséhez a KISZ KB továbbra is hozzájárul, feltéve, ha a szakmai hozzáállást és munkát a gyakorlatra pályázóknál és a „kiválasztottaknál” egyaránt pozitívnak ítélik meg. Gondolok itt a TDK-ra, a kiemelkedő szakdolgozatokra. A lehetőségek tehát adva vannak, bővítésük fejlesztésük csak rajtunk múlik!

— Történt-e valami változás anyagi téren a kiutazók-nál?

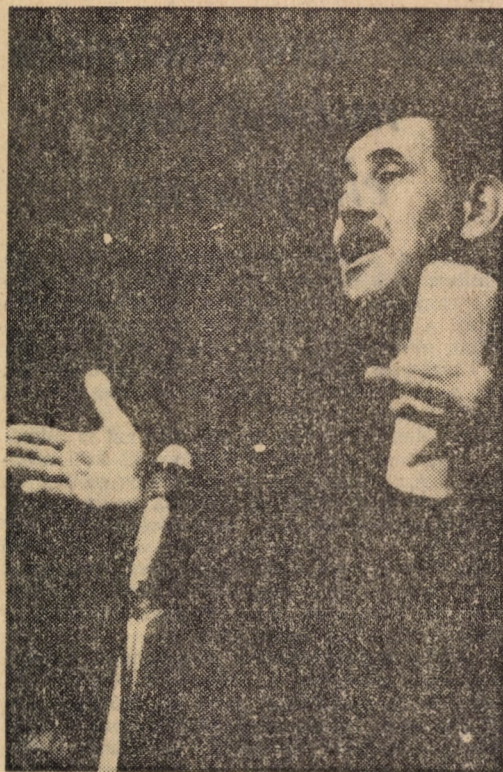
— A tavalyi 500 forint helyett az idén 600 forintot kell befizetni az egyetemi AIESEC-bizottságnak, valamint külön 400 forintot. Ez amolyan letétfélt jelent. „Kiváltani” egy kb. ötoldalas szakdolgozattal lehet,

amelyet az adott országról vagy a gyakorlat színhelyéről a vállalatról, annak tevékenységéről írnak a hallgatók. A gyakorlat alatt keresett pénz-ből — az eddigi szokások 5 százaléktól eltérően — nem kell haza hozni semmit.

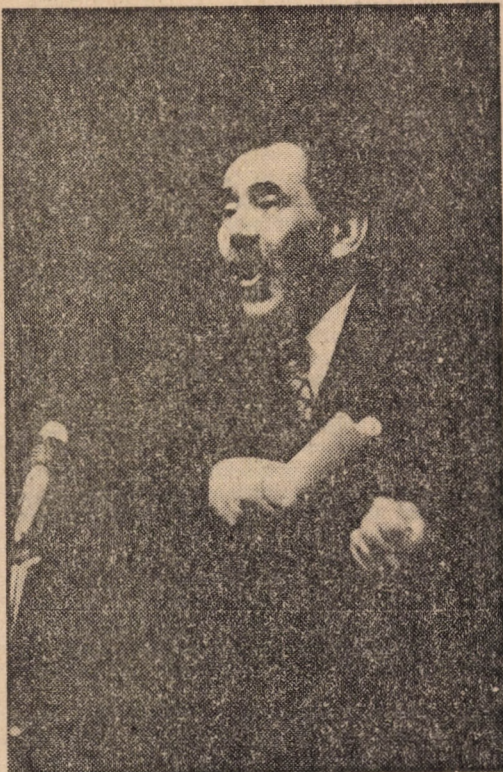
Az elkövetkezendő időkre, az AIESEC szakmai gyakorlatra pályázók számára új követelményrendszert dolgoztak ki. Babaucs Éva

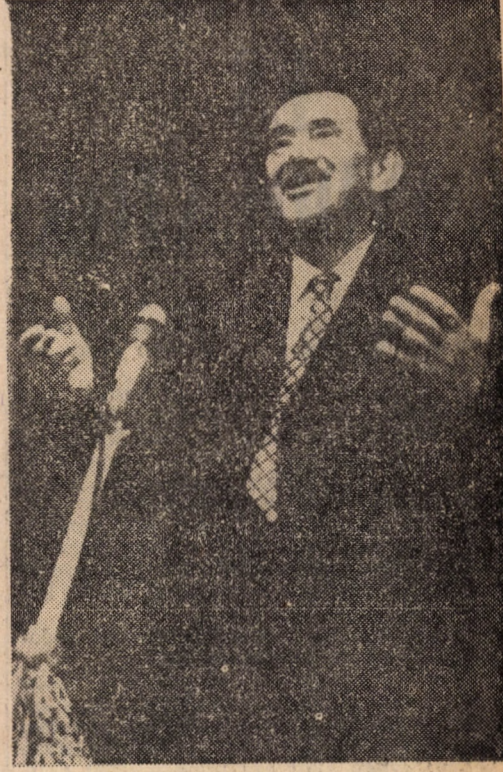
„Az első kérdés, amit önöktől kaptam...”

„Nem kényes kérdés, mert szerintem nincs kényes kérdés.”

„Persze, ha más oldalról vizsgáljuk...”

„Köszönöm önöknek az érdeklődésüket és várom további meghívásait.”

Tisztújítás

Kereskedelmi kari küldöttértekezlet

Péntek délután összeült a ker. kari küldöttértekezlet, hogy megtárgyalja a kari vezetőség által beterjesztett írásbeli beszámolót, az 1977-78-as mozgalmi év munkájáról és megválassza a kari vezetőséget. A meghívott vendégek között volt dr. Kolacsek András, a kari párttitkár, dr. Forgács Tibor dékán és Vass László, egyetemünk KISZ-titkára.

Az éves munka megvitatása Fazekas Endre kari titkárnak, az írásbeli beszámolóhoz való szóbeli kiegészítéssel kezdődött. Beszélésében először a szervezeti élet hiányosságait foglalkoztatott, amelyek negatívan hatottak ki a kari munka többi területére is. Kiemelte a gyengén működő mechanizmusok közül az egyéni vállalatot. A tapasztalatok alapján az évközi munka elszakad a vállalkozástól, de az igazi problémák azoknál jelentkeznek, akik az írásba foglalt feladataik helyett sem csinálnak olyat, amit értékelni lehetne. A politikai képzést vizsgálva elmondta, hogy az alapszervezetek ilyen személynarumait nem helyettesítheti a Polvax, az ideológiai, politikai tanórákon való részvétel. Nem vezetett eredményhez az sem, hogy az aktualitás biztosítása miatt nagyobb önállóságot engedtek az alapszervezeteknek a témaválasztásban, így a jövőre nézve a képzés fegyelmeinek biztosítása érdekében komolyabb ellenőrzést, tervszerűséget javasolt. A személynarumok megtartásához a hallgatói pártcsoport segítségét kérte.

A kiegészítés után az alapszervezetek küldöttei kaptak szót, akiknek jóval több mint a fele élt is ezzel a jogával. Többen foglalkoztak ugyanazzal a kérdéssel, és emiatt viták alakultak ki. A felszólalásokban is fontos helyet kaptak az egyéni vállalatok körüli problémák. Többen szavazták, hogy az alapszervezetek, a tagok értékelésében nem mindig járnak el következetesen, nem érzik azt a döntési felelősséget, ami a tagmegújítás alkalmával rájuk hárult. A mostani II. évesek kérték, hogy a kari vezetőség adjon nagyobb segítséget a mindenkori II. évfolyamosoknak az egyéni vállalatok meghatározásában. Volt olyan, aki az évfolyam szerinti differenciált elvárás javasolta. Többen a vállalatok körüli felelősséget hiányolták, mivel sokaknál tapasztalták, hogy a mozgalmi év végére azt is elfelejtették, hogy mit vállaltak. Ilyen problémák elleni és az aktív munkát biztosító formát: a csoportos vállalatot javasolták a végzős IV. évesek. Az örök kérdésként jelentkező, az alapszervezeteken kívül, a különböző szakszervezetekben végzett munka értékelése itt

is felmerült, s ezzel kapcsolatban a szakszervezetek helye. Javasolták, hogy a karhoz jobban kapcsolódó szakszervezetek kapjanak hatékonyabb segítséget a kari vezetőségtől. Többen azon a véleményen voltak, hogy most nem a formai változtatások, hanem a tartalmi munka javítása hozna megfelelő eredményt. Ennek ellenére a felmerülő szervezeti problémák körüli nézetek helyet kaphatnak az egyetemi küldöttértekezleten is. Többen kifogásolták a kari és az alapszervezetek közötti kapcsolati problémákat, hiányolták a VIT-nek a mozgalmi munkába való beépítését.

Általános vélemény volt a kari munkafegyver javításának szükségessége, a testületi munka és a helyes munkamegosztás ügy vezetőségi, mint alapszervezeti szinten való erősítése. Javítani kell a reszortosok képzését és folyamatos beszámoltatását is. Többen kifogásolták, hogy a tagság nem ismeri eléggé a kari vezetőség tevékenységét, döntést előkészítő munkáját. Erre érkezett határozati javaslat, amely kötelezné a vezetőséget, hogy üléseiről rendszeres tájékoztatást adjon a kari faliújságon. Ismeretű hangzott el a Nyelvi Intézet munkájáról készült és az egyetemi tanács által megtárgyalt vizsgálatról. Szó esett a TDK és a TKR hiányosságairól és többen beszélték a sport- és a kulturális munka javításáról.

A hozzászólások végén szót kért Vass László és Kolacsek András is. Az egyetemi KISZ-titkár felhívta a figyelmet a testületi irányítás, a minden szinten megvalósítandó fegyver, a vezetőség és az alapszervezetek jobb kapcsolatának és az utóbbiak munkájának pontosabb ismeretének fontosságára. Elmondta, hogy a jövőben több segítséget kap a KISZ a párttól a politikai munkában, a reszortképzésben. Egy hozzászólásra reagálva közölte, hogy a következő tanévtől kezdve a kötelező egyhetes őszi mezőgazdasági munka rögtön a beiratkozás után lesz.

Kolacsek elvtárs hozzászólását azzal az ígérettel kedte, hogy a pártszervezetek igyekeznek meglazult kapcsolatokat a KISZ-szel újra megerősíteni. A hallgatók szakmai elkötelezettségének erősítésével javítani kell a tanszékekkel való kapcsolatokban is. Ezek után a KISZ munkájában mutatkozó hibákra tért át. A munka súlypontja a tartalmi, politikai területről a formaira, szervezetre helyeződött át. Így a különböző akciók, demonstrációk öncélúvá, formálissá váltak. Az évi munka nem volt eléggé eredményes, sokszor megállt a

célkitűzésnél, és a hozzávezető út megvalósítása háttérbe szorult. Így a hallgatók félreértették közös munkánk célját, és szoros kapcsolat híján eltávolodtak az aktív mozgalmától. Végezetül a küldöttértekezlet munkáját értékelve elmondta, hogy a problémákról való ilyen nyílt vita alapja lehet ezek megoldásának.

Fazekas Endre a hozzászólásokat értékelve azt emelte ki, hogy az értekezlet mentes volt a protokoll hozzászólásoktól, az öndicsérettől és csak a hibákra, a megoldandó kérdésekre koncentrált. Ezek után a küldöttértekezlet egy tartózkodással elfogadta a beszámolót és az értekezlet alatt indítványozott határozati javaslatot. Végezetül a koraesti órákban az új kari vezetőség megválasztására került sor. Az új vezetőség tagjai: Borbély István (II. nk.) titkár, Szendrey Szilvia (III. áf.), Laudon Gábor (II. nk.), Tóth Valéria (III. áf.), Princz Gábor (III. kg.), Nagy Zsuzsanna (II. áf.), Szolcsán Szilvia (III. kg.), Fehér Erika (II. áf.), Berczelly Johanna (II. kg.), Pásztor Katalin (II. kg.), Földi Györgyné (II. áf.).

Ugyanekkor kerültek megválasztásra az egyetemi tanács, az ÖDB és az egyetemi küldöttértekezlet tagjai is.

Dezseri

Szaktitkárok a kari vezetőségben

A tavaszi küldöttgyűlések mindig élénkítik az ált. kari hangulatot. A „tisztújítás” ideje ez, amikor jónéhány ifjú KISZ-vezető próbálja ki erejét az újraválasztott vezetőségekben. Április 26-án már minden állt az értekezlet nyitására. A kari vezetőség beszámolója a jelöltek bizottság hivatalos listája, s fél háromra már a küldöttek java is megérkezett.

A kari vezetőség nevében Rákosi Judit (IV. évf. ngt.) számolt be a hallgatóságnak. Az előzőleg kiosztott írásos értékelés és a határozati javaslat alapos átgondolt kidolgozása után már nem sok kiegészíteni valója maradt a kari titkárnak. Dr. Szuhay Miklós ált. kari dékán és Paizs János ált. kari II. pártalapszervezet titkára, válaszaiban felhívták a figyelmet a hallgatók öntevékenységre és nagyobb tanulmányi fegyelmeire. Néhány érdekes javaslat, sőt döntés is született. A szakszervezetek vezetőit, aktiváit mindenképpen be kell vonni a szakszervezetek munkájába. A küldöttgyűlés egyhangúlag elfogadta, hogy ezentúl a szűret, senki számára sem kötelező.

A vezetőségek megválasztása, szervezeten, a jelölő bizottság javaslataival egyetértve történt. A szakszervezeteket a három szak (tervező, pénzügy, tanár) külön választotta meg. A szaktitkárok: Nikodémusz Antal (II. tervező), Bobály Zsuzsa (II. pénzügy), Merényi Zsuzsa (II. tanár „A”). Automatikusan az új kari vezetőségbe kerültek. A küldöttgyűlés ezután újra közösen folytatta a választást. A kari vezetőség titkára lett Meichl Géza (II. pénzügy), s a vezetőség képviselői felelőse Vajda László (II. tervező). Az egyetemi tanács tagja újra Sággy Zoltán (IV. évf. ngt.) lett.

A választások után felvetődik a kérdés, vajon milyen lesz az új vezetőség. Nem vállalkozunk előrejelzésre, annyit viszont bizonyos, hogy óriási „frissítés” történt. Az új szervezeti forma megköveteli a változtatást, s az eredeti gondolatokat. S kiktől lehet az ilyesmit várni, ha nem a legfiatalabbaktól.

Nikodémusz Antal

„Sima” küldöttgyűlés

Április 26-án, szerdán délután a Kiszzi utcai kolégium klubtermében tartotta meg küldöttgyűlését az ipar kar. Negyvenkilenc küldött vett részt. Meghívott vendég volt dr. Ay János dékánhelyettes és dr. Kovács Ferenc, a kari pártszervezet szervezőtitkára. Megjelentek még a kari vezetőség küldötti mandátummal nem rendelkező tagjai is.

A küldöttgyűlés napirenden kívüli felszólalással kezdődött. Pesenyánszky László tolmácsolta a kereskedelmi kar KISZ-vezetőségének üzenetét. Eszerint a kari vezetőség határozatot hozott, miszerint az idei KEN-en — a tavaly történeteken okulva — óvakodni kell attól, hogy a verseny valamilyen irreális kari sovinizmusba csapjon át.

Ezt követően a küldöttgyűlés munkája a meghirdetett napirend szerint zajlott le. A négy és fél órás gyűlést a „sima” jelzővel lehet a leginkább jellemezni, minden simán lezajlott, nem történt jóformán semmi rendkívüli.

A kari KISZ-vezetőség beszámolója idejében elkészült, a küldötteknek módjuk volt az áttanulmányozására, az alapszervezetekkel való megbeszélésre. A beszámoló igen problémacentrikus volt, ezt az is bizonyítja, hogy a felszólalások is ennek, illetve Adam László kari KISZ-titkár szó-

beli kiegészítésének kérdésköréhez kapcsolódtak.

A kar akcióprogramja idén az alapszervezeteket állította a középpontba, jelezve ezzel, hogy a kari KISZ-munka színvonalát döntően az alapszervezeti munka eredményességétől függ. Ay és Kovács elvtársak hozzászólásukban elmondták, hogy ez az állami vezetés, illetve a pártszervezet egyetértésével, támogatásával is találkozott. Ay elvtárs azonban felhívta a figyelmet arra, hogyha az alapszervezetek munkájára helyeztük a súlyt évközben, ezt célszerű összekapcsolni az alapszervezetek nyilvános értékelésével. Ha minden egyes alapszervezet értékelése a mozgalmi év végén sok feladatot róna is a kari vezetésre, az megoldható, hogy legalább egy-két kimagaslóan jó, illetve rossz munkát végző alapszervezetről a küldöttgyűlés alkosson véleményt. Fajth Gáspár, az ipar III/5-ös alapszervezet KISZ-titkára igen értékes gondolatokat fejtett ki arról, hogy az alapszervezetek „felházasodnak” alapja csak az lehet, ha lehetőséget teremtenek a tényleges közös alapszervezeti érdekek felszínre kerüléséhez, tehát hűsbavagó konfliktust jelentő kérdésekben állítjuk őket döntés elé. Az alapszervezetek önállósága éppen a konfliktushelyzet, a döntési kényszer hiányában jelenik meg. Pedig „a demokratizmus nem emberbaráti intézmény, hanem nagyon is praktikus dolog”, amit nem tanulhatunk meg akkor, ha nem tanulunk meg dönteni. A küldöttgyűlés végülis egyetértett az alapszervezet-centrikus kari KISZ-munka koncepció folytatásával.

Több hozzászóló foglalkozott a tanulmányi verseny kérdéseivel. Pontos javaslatot terjesztett be Kovalik Lajos IV. évfolyamos küldött: a verseny értékelési alapjául szolgáló képletben ne vegyük figyelembe a csoport tanulmányi átlagának javulását, mivel ez a bázisszámítás káros hatásával jár, így a tartósan jó teljesítményeket büntetik. Javasolta viszont, hogy a kibukott hallgatók tanulmányi eredménye is számítson be a mutató értékébe, hiszen az ő kimaradásukért a közösség is felelősséggel tartozik. Ay elvtárs felajánlotta a statisztika tanszék oktatóinak segítségét az értékelő képlet továbbfejlesztéséhez. Ez évben — a technikai problémák miatt — elmaradt a kari TDK. Ehelyett a kar összel rendez konferenciát, a nyári szakmai gyakorlatokon készült dolgozatokból.

Többen is javasolták az új kari vezetőségnek, hogy a következő évben már ösztöli kísérelje figyelemmel a II. évfolyam szervezeteinek munkáját, segítse bekapcsolódásukat a karon folyó vitába. E célból

a küldöttgyűlés most csak kilenc tagú vezetőséget választott, s két helyet fenntartott az ősszel bekerülő II. évfolyam számára.

Érintették a hozzászólások a tanulmányi és mozgalmi fegyver megvalósítását, amit a karon messze nem kielégítőnek ítélték. A gondokat nem szankciókkal, hanem inkább a KISZ, főként az alapszervezeti közösségek nevelő szerepével a választott tisztségviselők gyakori beszámoltatásával kívánják megoldani. Szinte hagyományosan szóba került még az érdekképviseleti munka, a szűret megjelenés, az ifjúsági vitákörök kérdése, de (ez is, szinte hagyományos) hiányoztak a konstruktív javaslatok.

A beszámoló vitája rendhagyó módon zárult: a küldöttgyűlés az elfogadáson kívül semmilyen határozatot nem hozott. Ezt Adam László kari KISZ-titkár szavai indokolták: „Célok, feladatokat megfogalmazó, jó határozatot már sokat hoztunk. Most már csak egy határozatot érdemes hozni, hogy ezeket végre is hajtsuk.”

A küldöttgyűlés második részében került sor a jelölőbizottság beszámolójára és az új kari vezetőség megválasztására. A jelölőbizottság munkája idén is nagyon nehéz volt. A kari vezetőség nem helyezte kellő súlyt az utódlási munkára, az alapszervezetektől is összesen harmincegy név érkezett a bizottsághoz. A bizottság két javaslatot fordult a küldöttgyűléshez. Az egyik a két hely fenntartása a jövő évi II. évesek számára. A másik: a kari vezetőségbe kapjanak helyet az alapszervezeti KISZ-titkárok ilyen minőségükben. Így a vezetőség munkájában közvetlenül érvényesülhetnek az alapszervezetek kívánásai, szempontjai, ugyanakkor erősödne a munka politikai, irányító jellege, az operatív feladatmegoldás rováására. A két javaslatot, valamint a jelölőbizottság munkáját a küldöttgyűlés elfogadta. Sajátosan zajlott le a jelölőlista összeállítása. A jelölőbizottság jelöltjei, jótormán hozzászólás nélkül (csupán egyetlen jelöltől hangzott el két pozitív vélemény), de egyhangú szavazással kerültek fel a listára. A kiegészítő javaslatoknál (ez is csak egy személyre érkezett) alakult ki némi vita, majd ez a név is listára került. A megválasztott új, ipar kari KISZ-vezetőség névsora: titkár Adam László III. évf. ipar, tagok: Bartos György II. évf. ipar, Erdei Judit II. évf. agrár, Gerő Péter III. évf. ipar, Kópiás Gábor II. évf. ipar, Nagy Katalin, III. évf. közlekedés, Turai Erzsébet II. évf. ipar, Taligás Beáta II. évf. közlekedés, Bangó Gabriella, III. évf. ipar.

Pál Kata

TETTEK ÉS GONDOLATOK

Dr. Lantos Imre halk szavú, de nemcsak ezért kell odafigyelni rá. Mondatait erős koncentráció előzi meg, s így minden egyes szó nyomtatékot kap.

Mire a beszélgetésünkre sor került, már nemcsak a Munka Erdemrend bronz fokozatához gratulálhattam. Bár a hivatalos kinevezés még nem történt meg, egyetemi tanács jelölése alapján valószínűleg Lantos Imre lesz a kereskedelmi kar új dékányvettése.

Eddig a kereskedelmi kar pártalapszerveinek vezetőségi tagja voltam. Ha a kinevezést megkapom, eddigi közéleti tevékenységemen csökkenteni kell. A valutáris témák követése egész embert kíván.

Eddig hogyan sikerült egyeztetni tudományos és közéleti tevékenységét?

Egy közgazdásznál természetesen, hogy gazdasági és társadalmi kérdések egyaránt érdeklik. Engem pályám során az indulási körülmények is segítettek az egyeztetésben. Egyetemi éveim alatt egy minden iránt aktív érdeklődő, törekvő évfolyam vetett körül. Első munkahelyemen pedig (az MTA Közgazdaságtudományi Intézeténél) közösségünk olyan problémaköröket, összefüggéseket vizsgált, amelyek eleven közéleti kitekintést igényelnek. Egyébként itt került sor a párba való felvételemmre is.

Hol tart most tudományos munkájával, és milyen feladatokat tűzött maga elé?

Az elmúlt másfél évtized alatt nyolc nagyobb kutatási témát dolgoztam fel, amelyek bár nagyon különböző problémákkal foglalkoznak, mégis két fő vonal köré csoportosulnak: az első időszakban a szocialista gazdaság növekedésével és a nemzetközi munkamegosztás egyes kérdéseivel, a 60-as évek végétől pedig a külgazdasági kapcsolatok valutáris mechanizmusai foglalkoztam. Jelenleg egy, a hetvenes évek valutáris erővonal változásait elemző munkám vár nyomtatására (társszerző Lőrinc Alajosné). Körülbelül egy évig nem kezdék új feladatba — várok a kritikai visszhangra.

Ön jelenleg kandidátus. Az utóbbi időben sokan megkérdőjelezték a tudományos fokozat értékét, a mögötte levő tudományos munka komolyságát. Mi erről a véleménye?

Olyan kandidátusi cím, amelyet nem előzött meg kiterjedt publikációs tevékenység — megkérdőjelezhető. Nekem a kandidátusi értekezésem annak idején az addigi kutatási munkáim lezárását, szintézisét jelentette.

Mint előző, ismert arról, hogy határozott elképzelései vannak a hallgatói passzivitás (és gyakran érdektelenség) okairól. Miben látja a fő problémát?

A dolgokat kétféleképpen is meg lehet közelíteni: a tudomány eszközeivel, vagy a jó értelemben vett (távolsági sem csak pletyka ízű) publicisztikai igényvel. A sajtóban már ez az utóbbi, a laikusok érdeklődését jobban felkeltő hozzáállás felerősödött. Az oktatóknak sem szabadna (a tudomány eszköztár megismertetésén túl) ezt a népszerűsítést figyelmen kívül hagyni. Az alapok lerakása után több eleven gazdasági probléma boncolgatására lenne szükség — jelen, múlt és jövő összetett elemzésére. A jelenben élünk, de a múltbeli tapasztalatok segítséget adnak a fokozódó prognosztikai igények, az előrejelzések megszerkesztéséhez is. Alapjában egyet értek azzal, hogy a tudomány járjon előtte a gyakorlatnak, de a tanulmányok befejező szakaszában szükséges az adott szakterület gyakorlati tapasztalatainak általánosítása is. Ez ösztönzést biztosítana, hogy a hallgatók megfogalmazzanak bizonyos kérdéseket, és alkotó jelleggel közelítsék meg azokat.

Passzivitást okoz a jelenlegi értékelési rendszer is. A részletesebb elemzésre csak az egyetemi évek végén, az államvizsgák idején kerül sor. Sem az egyetemen, sem a munkahelyen nem kapják meg hallgatóink munkájuk pedagógia jellegű kritikáját, és ez különböző töreközhez vezethet. A KISZ-csoporthoz is elevenebben kellene működnie, az egymással való törődésnek. A közösség lendületét csak a résztvevők folyamatos párbeszéde biztosíthatja, ami a közösség tagjain kívül tőlünk, tanároktól is függ.

L. G.

Izsák Jenő rajza

Dobrovics Ivánt, a pénzügy tanszék docensét, hazánk felszabadulásának évfordulója alkalmából a Munka Erdemrend ezüst fokozatával tüntették ki.

Kissé elbizonytalanodtam, amikor kitüntetés alkalmából egy rövid beszélgetésre felkerestem. Ugyanis eszembe jutott egy korábbi folyosói futó csevegésünk, nem minden célzatosság nélkül tett megjegyzése. A Magyar Nemzetben olvasott Bor Ambrusztól egy cikket, amivel nagyon egyetértett. „Miert mindig a kitüntettekéről írnak az újságok? Sokkal nagyobb figyelmet érdemelne a hétköznapi embernek mondanivalója.” Akkor nem vontam kétségbe az idézett újságró igazat. Csak később gondolkodtam el rajta, amikor e cikk megírására készültem.

Kitüntetett, ünnepelt?! Mit is jelent tulajdonképpen? Szó sincs róla, hogy kicsinyíteni akarnám az elismerés jelentőségét. Ha nem lenne, bizonyára éreznék hiányát a társadalmi elismerés valamilyen megnyilatkozásának. „Meglepetés, kimondhatatlan öröm!” Ez az első szavak az ünnepelteknek, amit valóban így is éreznek. De mindezen túl, vajon más lesz ezáltal az ember? Egy-két napig fogadja a kedves ismerősök gratulációit. Ezen kívül aztán semmit sem változtat ez, azon az esetleg több évtizedes gyakorlaton, amelyet az ember tevékenysége során magának kialakított, melyben a megoldatlan problémák a legsebbebb ünnepnapokat is elszürik, vagy sikeres kiküszöbölésük hétköznapi is ünnepet hoz.

De akkor hol keressem a hétköznapi embert? Nyenné már csak a rosszul exponált kérdésekkel tudunk mesterségesen ünnepelt, vagy hétköznapi embert formálni, attól függetlenül, milyen alkalomra szánjuk. Mesterségesen. Mert aki szenvedélyesen csinálja, amit csinál, mindegy, hogy munkapad mellett, vagy a katedrán, annak része kell, hogy legyen a hétköznapiakból és az ünnepekből, s a társadalom kitüntetés is csak így méltó, csak így érdemleges.

Nem kérdezem, mert évek óta szem- és fültanúja lehetek annak, ami szűkebb szakmai munkájával mellett jelenleg a legmélyebben foglalkoztatja: a képzéskorszerűsítés. Felszólalásai e témakörben magukra vonják az érdeklődést, melyek tartalmi mondanivalójától függetlenül, mindig az alaposágot, a kapcsolódást nélküli nyugodt, körültekintést sugallják.

Az életemet már nem tudnám másképpen elképzelni

Mint a párt-végrehajtóbizottság és a pb mellett működő oktatáspolitikai munkabizottság tagjának, jó néhányszor volt alkalmam értékelni a képzéskorszerűsítés folyamatos munkáját, elmondani a véleményét arról, mit tart a korszerűsítésről, s hogy véleménye szerint mi a korszerűsítés jelenlegi szakaszában a legfontosabb feladat?

„Mindenfajta változás egyúttal azt is jelenti, hogy egy statikus állapotból ki kell mozdulni. Az oktatásban és a tananyagokban is van egy tehetetlenségi erő. Ez rossz érzést, kényelmetlenséget szül, még azokban is, akik akarják a változást. Férasztó volt az előző reform is és sajnos van olyan probléma, amit most sem tudunk megoldani. Ezek a körülmények bizonyára nem hatnak valamilyen nyútnak számára lelkesítően.”

„Egyik legizgalmasabb problémánk a képzéskorszerűsítésben a tanszékek közötti integráció megteremtése. Nem az intézetesítésre gondolok, hanem arra, hogy jobban megismerjük egymás munkáját, kutatásait, tananyagait, mert enélkül véleményem szerint nem is lehet igazán jól oktatni. Izgalmas kérdése a korszerűsítésnek, hogy mi a viszony az alternatív tárgyak, blokkok és a szakszeminárium között. Ugyanilyen problematikus az írásbeliségnek és a szakdolgozatnak egymással való kapcsolata. A korszerűsítés során levő feladata ennek tisztázása.”

„Nem találtam jónak, hogy egy-egy blokknak tanszék lett a felelőse. Jobb lett volna a tanszék helyett, ha egy felelős személy fogja össze ezt a munkát. Nem így történt. Mint ahogy véleményem szerint nem kellett volna kötelezőszerűen a tanszékeknek több olyan blokkot szervezni — a hallgatói nyomás alapján —, amelyre, mint utóbb kiderült, nem is akadtak jelentkezők. Jelenleg az alternatív tárgyak bő választéka a hallgatói képzés hi-

hetetlen sok alternatíváját adja. Nem elhanyagolható probléma, hogy így túl nagy a választási lehetőség és nem biztos, hogy ez a szükségleteknek is megfelel. Arra kell törekednünk a blokkok kialakításánál a jövőben, hogy azok a gazdasági élet szükségleteinek irányába hassanak és a hallgatók érdeklődésének is megfeleljenek. Mindezek nem azt jelentik, hogy valamit is elrontottunk volna. Csupán minden új dologhoz kell egy beindulási idő. Időre van szüksége a tanárnak, hallgatónak és majd a választás után meglátjuk, mit mond a gyakorlat. A tapasztalatok után kell megcsinálni a korrekciót. Mert téved, ha valaki azt hiszi, hogy a korszerű oktatást el lehet intézni egy reformmal. Dinamikus társadalomban élünk és ez az oktatás állandó korszerűsítését igényli annak ellenére, hogy ez az állandó dinamikus élet nagyon fáradsztó, de egyúttal nagyon klassz dolog is.”

Dobrovics Iván felszólalásának a néhány gondolata rengeteg munka folyamatában születtek. Volt, akiket átszegtett az időleges elbizonytalanodás. Összességében pedig hozzájárult egy kollektív munka eredményéhez, ami nem volt hiábaváló.

És ez csak a társadalmi munkája. Oktatni hűszereken kezdett. Évtizedek óta fellállásban van a Pénzügyminisztériumban. Kutatási témája: költségvetés, társadalmi közös fogyasztás.

„Hogy melyiket szeretem jobban csinálni? Nem tudom az oktatást, a kutatást és a gyakorlatot tevékenységem során szétválasztani. Mindhárom egyszerre jár a fejemben. Van amikor egy jó gondolatra éppen egy előadásom során ébredek rá, máskor egy befejezett tanulmányom anyagát kell beépítenem az oktatásba.”

„Most jutottam el oda, hogy oktatási és gyakorlati tapasztalatokaim mögöttem, stabilizálódott az ismeretanyagom. Úgy érzem, azt akarom csinálni, amit tudok. Az oktatás, a gazdasági és kutatási tevékenység énemmé vált és az életemet már nem is tudom másképpen elképzelni, csak így.”

Van amikor a fontos témákat félreteresz és csak kutyákról, elefántokról, majmokról, orozánokról és állatokról mesél, mert jelenleg ez érdekli legjobban három kis unokáját. S ezek az alkalmak egy nagypa számára a hétköznapi közepette is ünnepek.

H. E.

Hamburgi jegyzetek (6.) „In Hamburg sind die Nächte lang...”

Hamburgban hosszúak az éjszakák — állítja egy ismert hamburgi sláger, s van is benne valami, mert téli napokon délután negydel reggel nyolcig teljes sötétség ül a városban. Most már természetesen sokkal jobb, hisz este hét után — még mielőtt alámernül az Északi tengerben — a felhők alatt olykor be-bekacsint a városba az egész nap felhőkbe burkolózó drága nap.

Hamburgban hosszúak az éjszakák, de olykor rövidke az alvás — egészíti ki a hamburgi diák az idézett frázist, mert Hamburg igazi világvárosi kínálattal, vonzó programokkal csábít estéről estére. Ne kövessük tehát a hamburgi átlagpolgár példáját, aki este hétkor a tévé elé ül, s a programokat változtatva éjjel egyig a képernyőre szegedi tekintetét. Közben lát két krimet, egy ezerkilencszáz-akárhányban készített, unalmas, szírupos, amerikai filmet, egy színvonalas és egy ócska show-t, egy hol szellemes, hol gyenge vetélkedőt és három tévéhíradót. Tehát nem tévézünk, hanem inkább csavarogni megyünk az éjszakába. E csavargásban természetesen nem lesz játékkaszinó-látogatás, nem előkelő vacsora, hisz a pénztárca is csak egy ösztöndíjból élő diáké.

Délután ötör az Operaház pénztáránál már sok diák tolong, s lobogtatja diákigazolványát. Ekkor kezdődik a kedvezményes diákjegy árusítás, ha nincs teltház, szerencsével nyolc márkáért egy nyolcvan márkás jegyhez is hozzájuthat az ember.

Az ebben a szezonban háromszáz éves hamburgi opera a müncheni opeaház után az NSZK legjobb, leghíresebb dalszínháza. Sokat vendégzerepel külföldön; előadásainak tévéfelvételeit olykor a magyar televízióban is láthatjuk; és sok világsztár lép fel itt is hétről-hétre. Öröndetes, hogy ezek között nem ritka a magyar vendég sem. Sass Szilviát, fiatal énekesnőket pedig három évig tagjai közé sorolhatja a hamburgi Operaház is.

A jubileumi szezon legnagyobb attrakciója a Don Carlos színpadra állítása volt, amelynek női főszerepét éppen Sass Szilvia énekelte. Az olasz nyelvű előadás (az előadások többségét eredeti nyelven énekelik) sikere vitathatatlan, jóllehet komoly erőpróba elé állítja a nézőt. Minthogy a Don Carlos előadásokból rendszerint kihagyott első felvonást is bemutatták, az előadás nagyon hosszú. A monumentális díszletek és káprázatos jelmezek csak ideig-óráig kötik le a néző érdeklődését, s az öt óra hosszú tartó előadás végén ugyancsak elcsigázottan vánszorog ki az ember a színházból.

Egy másik alkalommal egy balett-estre sikerült jegyet szereznem. A modern balett egyik Bejart hírességű koreográfusa, Neumeier készített koreográfiát Schubert egy vonósötösére és Mahler V. szimfóniájára. A Mahler darab zenében, táncban egyaránt hatásos, komoly mondanivalójú előadás. A másik viszont... A zene nem tekinthető jó válas-

zának, s a koreográfia is elég gyenge, amelynek hiányosságait csak fokozza az előadás kidolgozatlansága.

Erdekes és nagy színházi élmény — immár a Thália Színházban — a „Chicago” című musical előadása. A cselekmény 1924-ben játszódik a című városban. Egy gyilkossággal kezdődik, majd a darab végéig egy női börtön a legfontosabb színhely. Megismerkedhetünk a nem éppen leánynevelő intézet lakóival, s „lakóhely-változtatásuk” okával is. Az előadás egyik legjobb, s számomra különösen élménydús jelenete éppen az volt, amikor a lányok elmesélték, hogy miért is kerültek a börtönbe. A börtönlakók különböző nemzetiségűek, s történetesen egy magyar lány is van közöttük. Börtönbe kerülésének történetét mindegyik anyanyelvén mondja el, s csodálatos volt hallani, amint tört magyarsággal meséli el egy lány a hamburgi Thália Színház színpadán, hogy hogyan vágta le szeretője fejét. Egy fél percre — azt hiszem — én voltam az egyetlen a nézőtérben, aki értette, hogy mit is beszélnek a színpadon.

A musical alapjául szolgáló színdarab egyébként már a harmincas években nagy siker volt. Kander (a Kabare zeneszerzőjének) dízildent idező zenéjével pedig 1975 óta van műsoron New Yorkban. Az 1977 tavaszi bemutatója óta Hamburgban is telt nézőtér előtt játszanak a színesek, de mégis hamarosan lekerül a műsorról a darab: a szerzői jogot csak 75 előadásra vásárolták meg.

Egy-egy estére a mozi is jó kikapcsolódást nyújt, bár a filmszínházak még a nagy sikerű filmek vetítésekor is félig üresek. Csak egy rövid keresztmetszetet az évad kasszasikereiből:

A kém, aki engem szeretett — James Bond (Roger Moore), s a hozzáillő hölgy főszereplésével egy többé-kevésbé szellemes krimi, mindenféle technikai csodabogar bevetésével. Látvány és jó szórakozás. „Valentino” — a nosztalgia hullámmal megfelelő, a harmincas éveket idéző, Rudolf Valentino, az „isten sztar” életét bemutató film. Kissé unalmas, s az idősebb hölgyek részére bálványrombolás.

„Bernard és Bianca — az egérrendőrség” — tündéri rajzfilm, Walt Disney produkció, a megszokott színvonalal.

„A csillagok háborúja” — csodálatos trükkfelvételekkel, kiváló hanghatásokkal készített bárgyú történetű sci-fi. Vagy inkább egy mesefilm, a XXX. századból?...

„A nagy orgia” — ezzel a címmel vetítik Jancsó Miklós filmjét, a „Magánygyek — közérkölcök”-et. Az egyetlen előadás, amelyen zsúfolva volt a mozi.

Természetesen másfajta programokat is nyújt a hamburgi este: 9 órakor egy sereg jazz-klub tárja ki kapuit, s várja — nem is hiába — rajongóit, akik zöme a diákok közül kerül ki. A Cotton Clubban például egy amatőr együttes játszik, akik — saját megjelölésük szerint — „happy-old-time-jazz”-t

játszanak. A jól képzett amatőrzenészek hangszereinek egyre másra szólalnak meg a jól ismert melódiák, a hangulat fokozódik, az egyes szöveket közbetapsolással jutalmazza a közönség — s észrevétlenül szalad el három óra. A belvárosnak az a része, ahol ez a jazz-klub is működik, egy hivatali negyed mögött meghúzódó, csendes tér, kopott házakkal, komfort nélküli lakásokkal, ahol ma már jószerivel csak az olcsópénzü diákok laknak, átmenetileg. Nyilván e réteg sajátos igényeire alapozva, no, meg a városrész felélesztésének vágyával az elmúlt egy-két évben egyre-másra nyíltak itt meg a kisvendéglők, kocsmák, klubok. S lassacskán élet költözött a térre és környékére. Amíg az irodaházak környéke este hatkor elcsendesedik, itt csak jóval ezután, kilenc óra körül kezdődik az élet. Diákok, fiatalok találkozhelyei az állandóan zsúfolva levő, különböző hangulatú vendéglők. Van itt disco, talponálló, játékautomatákkal berendezett kocsmák, szupermodern étterem, pizzeria, antik stílusú kávéház. Van térszeriartéri és van patikát idéző kisvendéglő, s van borpince is. A legkülönlegesebb, s egyik legjobban menő üzlet eredeti ötlete a komolyzene. Hetente háromszor élő programról gondoskodnak, de a vurliutérben is csak klasszikus zeneművek hanglegényeire támaszkodnak. A gyertyafény csak fokozza a hangulatot. Igazán kellemes estét lehet itt eltölteni. Nem messze e tértől, a kikötő közelében található a város egyik jelképe, a Szt. Mihály templom. Főhajója a város egy legnagyobb, s legjobb akusztikájú koncertterme, s hetente rendeznek is itt valamilyen hangversenyt. Nagyszombaton például este nyolctól hajnali kettőig Bach-organuműveket játszott felváltva két művész. Komoly zene iránti igényét remekül kielégítheti az ember a különböző templomokban, s ami nem megvetendő szempont: ingyen.

Esi csavargásunk során a szellemnek s a léleknek áldoztunk már — szánjunk egy estét a testnek is. Szauának, kondicionáló sport centrumok várják éjfélig a látogatókat. Ha a „speciális szolgáltatásokat”, nyújtó klubokról nem is beszélünk, akkor is sok ilyen működik Hamburgban. Az elegáns, modern berendezésű és felszereltségű saunák túl drágák. Az egyetem környékén azonban több régi is üzemel, s ezek árszínvonalát is elfogadható. Nem is beszélve arról, hogy este tíz után diákigazolással félórán látogathatók. Így aztán ezek is kedvenc diáktanyák. A 90 — 100 fokos hőségben vizsgaeredmények és módszerek, tananyagok képezik a beszélgetések tárgyát, közismert oktatók kerülnek terítékre, s közben hosszabb-rövidebb távú szerelmek is szövődnek. De végül is oly mindegy, hogy operában, vagy saunában, kocsmában, vagy színházban, klubban, vagy templomban tölti az estét az ember, mert ezek után úgyis minden út a St. Pauliba vezet, mert a Reeperbahnon éjjel fél egykor... (Erről szól a következő jegyzetlap.)

Hamburg, 1978. április 12.

Dr. Kandikó József

... az úgynevezett második világháború pedig minden bizonnyal az utolsó volt az egész földre kiterjedő hosszú háborúk sorában. A következő — ha olyan örültek leszünk hogy megengedjük — a legutolsó háború lesz, valamennyi közül. Nem marad utána ember, aki bármire emlékezne. Ha mégis olyan örültek lennénk, nem is érdemeljük meg, hogy túléljük, biológiai értelemben. Sok más faj is eltűnt a földről mutációs tévedések következtében. Nincs okunk feltételezni, hogy mi védettek lennénk a változhatatlan természetfelfelé szemben, amely szerint a túlzott felfegyverzettség, a túlzásba vitt cicomázás és — a legtöbb esetben — a túlságos egységesítés a közeli pusztulás tünete.” (John Steinbeck: Volt egyszer egy háború)

Dr. Békés Zsolt alezredes, a hadtudományok kandidátusa huszonhét éve foglalkozik a háború — elsősorban rendszerünk védelmével kapcsolatos — kérdéseivel. Közvetlen munkaterülete a katonapolitika és a katonaföldrajz, továbbá az ellenség — akiket mi potenciálisan annak tartunk — minden oldalú ismerete.

— A háború és a béke, a feszültség és az enyhülés — olyan kérdések, melyek sok szállal kapcsolódnak a katonai egyensúlyhoz. Hogyan határozna meg a katonai egyensúly fogalmát?

— Feltétlenül különbséget kell tennünk a hadászati és a hagyományos katonai erőviszonyok között. Brzezinski, az USA nemzetbiztonsági főtanácsadója „Két korszak között” című könyvében és más tanulmányai-ban azt tárgyalja, hogy milyen egyensúly van ma a világon a vezető tőkés országok és a Varsói Szerződés országai között. Az ő megállapítása az, hogy a hadászati erőviszonyok

Az USA jelenleg közel 8000, a Szovjetunió pedig 4000 pusztításra alkalmas nukleáris fegyverrel rendelkezik. Mindkét félnek tehát van annyi eszköze, amennyi a katonai célpontok elpusztításához szükséges. A különbség az, hogy a mi eszközeink jóval többet képesek elpusztítani, mivel a szovjet hordozórakétákon az úgynevezett hasznos teher 4,19 millió kilogramm, a másik félnél 1,49 millió kilogramm. Tehát nálunk — kevesebb hordozóeszközzel — sokkal több pusztító energia juttatható célba.

Jelenleg semmi sem mutat arra, hogy valamelyik fél is egyensúlyra törekedne. A Szovjetunióknak továbbra is az a koncepciója, hogy annyi és olyan atomfegyvert tartson, melyek a másik felet mindennemű háborútól elrettentik, távol tartják. Az USA viszont minél inkább igyekszik a tervszerű háborúra alkalmassá tenni a fegyvereit.

— Az elmondottakból — némileg leegyszerűsítve a kérdést — az a paradox helyzet következik, hogy addig van béke, amíg van atomfegyver...

— Látszólag tényleg az a helyzet, hogy az atomfegyver nem a háború, hanem a béke fegyvere. Azonban azt semmi sem zárja ki, hogy ezek ne kerüljenek bevetésre. Ha élethálálcáról van szó, akkor feltételezhető ezek bevetése is... A jelenlegi erőviszonyok alapján az USA-nak nincs fegyvere a háborúhoz, mert atomfegyverei még mindig túlsúlyozzák a politikai célokat, a hagyományos haderők tekintetében pedig, ha nem is háromszoros, de kétszeres a szocialista országoké.

A mostani fegyverrendszerek meglelte tehát nekünk jó, mert elháríthatjuk, nekik nem jó, mert nem kezdenek a háborút. Ezért

len lövéssel képes megsemmisíteni egy 1,2 millió dolláros harcokost. És ez a dolog kulcsa. Mert a másik félnek így olyan veszteségeket okoznak, hogy az nem mer szűk sávban sok harcokost felvonultatni. Ha egy egység például eddig öt kilométer szélességben támadott, a jövőben lehet, hogy tíz kilométer széles sávban fog támadni. Ezzel a jelenleg feltételezett fölényünk eltűnhet az adott helyen és időben.

— Ön úgy fogalmazta: a tárgyalások, a kompromisszumok korát éljük. Talán laikus a kérdés: hogyan lehet a megállapodások betartását ellenőrizni?

— Az ellenőrzés igen bonyolult, esetleg gyakorlatilag lehetetlen. Csak azt lehet ellenőrizni, ami már hadra fogható fegyverrendszerként is megjelent. Ha egy rakétát kihozunk a garázsból, a műhold már „látja”. De hogy az a rakéta mire képes, azt jól lehet álcázni. Hogy a tengeraltájtárokra TOMAHAWK szárnycsúszású rakéta, vagy csak az eddig is ismert POSEIDON és POLARIS rakéta van, azt nem lehet ellenőrizni. Ehhez jelentős ügynöki hálózat kell és még akkor sem lehet biztosra menni.

— El lehet képzelni egy olyan fegyvergyárat, amelyről a másik fél nem tud?

— Minden további nélkül. Előbb-utóbb valamilyen forrásból kitudódik, de addigra már a gyárban elkészítettek egy nagy sorozatot, ez újabb konfliktusokat okoz és újabb tárgyalásokat kényszerít rá a szembenálló félre. Carter most elhalasztotta a neutronfegyver gyártásának beindítását — de a gyár megvan, a mérnökök, munkások ott vannak, csak a döntést várják.

— Ezek szerint lehetséges — miközben szölamok és fenyegetések cserélnék gazdát

A cigaretta amerikai — de a probléma magyar

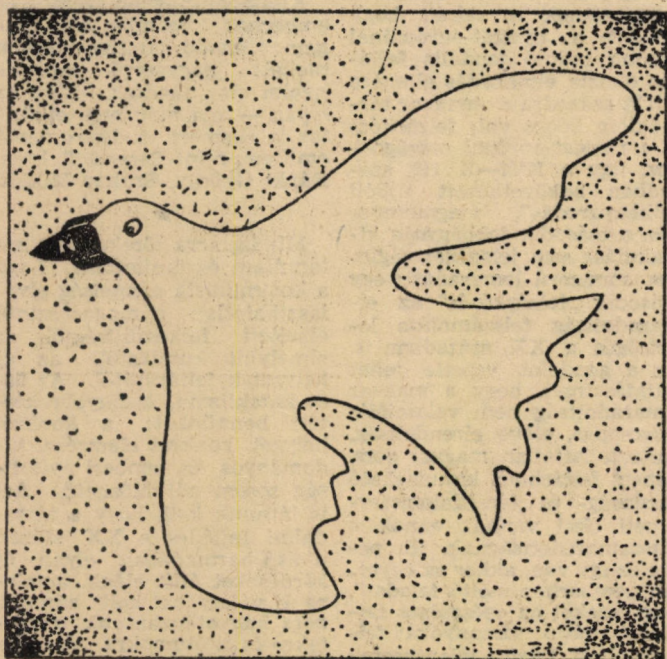
— Hozzászólás egy filmkritikához —

Dömölky János új filmjéről az előző szám hasábjain egy bíráló cikk jelent meg. Mi volt a film mondanivalója, teszi fel a kérdést a kritika szerzője és a válasza sommásan így fogalmazható meg: a meghasonlott és régi múltjától menekülő költő, azaz az értelmiség, valamint a cseho, a külváros nem érti, esetleg nem értheti meg egymást. Ez a megvilágítás a film félreértéséből fakad, mert az alkotásnak komolyabb mondanivalója van.

Napjaink sokat vitatott és égető problémájára világít rá, amikor a két történeti fonál a társadalomban meglévő szélsőséget mutatja be, a luxust és a szegénységet. Az egyik szálon az ünneplő költő története perreg, akinek a hivatalos elismerése, talán már túl későn, pályájának lefelé ívelő szakaszán történt meg. Leletismerete háborog, hogy nem nyújtja a képességeinek megfelelő, így munkáját nem jól és nem jókor értékelik. Úgy érzi, túl könnyen kapott meg mindent addigi életében. Kétségbeesését tovább szítja az, hogy azoktól, akiknek úgy gondolta, hogy tud szólni, akikről az igazi elismerést várta, hallgatnak. Vidéki szülei és felesége, az egyszerű emberek közössége, ahonnan kiemelkedett, nem reagálnak, nem ünneplenek, mert talán nem értik, vagy nem is igénylik, hogy megértse őt. Menekül luxusvilágából, ahol úgy érzi, becsapták. Egy külvárosi kocsmában köt ki, ahol az egyetlen magával vitt dolog, a megszokott amerikai cigaretta révén ismeretségbe kerül két öreg utcacsopóval, akik aztán ott honos bizottsággal kalauzolják őt végig ebben a világban, a kocsmában, ahol az embereknek a központi célt az asznapi szesz jelent. E két öregnek a története a másik szál, amelyben a társadalmi értéktelenség a legalacsonyabb helyre állított utcacsopók alig, s talán félreismerett világáról állítja a film, hogy a szenny, a bűn ottani szemétdombján is megterem az igazi, tiszta emberi érzés virága. Megrendíti a két öreg nyomorúsága, s az, amit rajtuk keresztül a külvárosi kocsmavilágról tapasztalt. A hitveszett költő, aki azt gondolta eddig, hogy szől valakiehez, az élet mélyebb rétegeibe való alámerüléssel az igazi valósághoz, korábbi önmagához, a gyökerekhez akar visszatérni. Először azonosulni akar választott új világával, de mire ráébred, hogy ez a világ nem fogadja őt be, akkorra már neki is kétségei támadnak, de még ki tart eredeti elképzelése mellett. A megmentésére érkezett barátja az az állandó visszahúzó, a régi életformájához visszacsábító erő, amelyik a társadalmi mobilitásban a lefelé irányuló mozgásnál mindig fellép. Ez az irány mindkét oldalról reakciókat vált ki. A költő vállalni akarja az itt élő emberek sorsát, velük együtt, értük akar tenni, változtatni. Saját múltját, jelenét s a sok hatalmas társadalmi változás mellett most tapasztalt világot tekintve úgy érzi, hogy a forradalom befejeződött, a szavakba. A szó szószerzősomb. Ki vette észre a sok diadal, a sok pénzhajhászás közben, hogy ilyen emberek is élnek közöttünk. Te? Én? Senki! Vádolja önmagát, sorsát, akik csak addig emlegették eredetüket, amíg a sikereiket kovácsolták, hogy elfeledkeztek valami fontosról. A kiábrándult költőt pár nap múlva „a mélyben élők” sorsának lelkes vállalatától a testén megjelenő néhány tetű riasztja el, s úti vissza régi, rózsadombi környezetébe.

A film szinte csupa kérdés és felszólítás. Valóban lelassult-e a forradalom, s felgyorsítható-e? Ez a megfelelő út a megoldáshoz? A filmbeli kudarc is mutatja, hogy nem. Akkor hogyan? Hűek vagyunk-e származásunkhoz? Megérti-e a művészetet az, akinek igazából készült? Van-e erőnk, bátorságunk a küzdelemhez, vagy egy tetű (!), egy tetű is — amelynek a filmben a nagysága a lényeg — elegendő ahhoz, hogy megvárakozásra késztessen? A problémák, kérdések sokasága vetődik fel, amit meg kell látnunk nemcsak a filmben, az életben is, de erre nem ad választ a film, mert nekünk közösen kell válaszolni, hisz saját társadalmunkról van szó.

Dezséri Kálmán

Bék-e?

AZ EGYENSÚLY ?

terén egyensúly van — a mi értékelésünk szerint ez csak közelítően felel meg a valóságnak. A hagyományos haderők tekintetében pedig — szerinte — 3:1 az arány a szocialista országok javára. Nekünk az a véleményünk, hogy a hadászati erőviszonyok megítélése nem olyan egyszerű kérdés, hogy azt számszaki adatok alapján el lehetne dönteni. Ha a számok alapján egyensúly is van — ez időben és térben nagyon változó. A SALT—II tárgyalások is azt mutatják, hogy rendkívül nehéz megegyezni azokban a paraméterekben, melyek a hadászati erőegyensúlyt megfelelően tükrözik.

A tudományos-technikai forradalomból következő találmányok ugyanis nem egyformán kerülnek napvilágra mindkét félnél. A szovjet nehézharcokból például 308 darab van és a SALT—II keretei között is ennyit akarnak engedélyezni. Ez az adat pontos, mert a Szovjetunió ténylegesen rendelkezik e rakétákkal, de ezek inkább az elrettentést szolgálják, mintsem a céltudatos bevetést.

Nyugati nézetek szerint a hadászati nukleáris fegyverek döntő többsége jelenleg nem alkalmas a háborúra. Sokkal többet pusztítanak el, mint amennyit a politikai célkitűzések indokolnak. Ezért a hadászati fegyvereket olyanokkal kell felváltani, amelyek „ésszerűbben”, „gazdaságosabban” pusztítanak. Ez a kérdés már az ötvenes évek végén felvetődött az amerikai vezetők előtt, s logikusan alakult ki az a fegyverrendszer-árzenál, mely az egyik félnél a háború „ésszerű” megvívására (USA és szövetségesei), a másik félnél pedig a háború elhárítására irányul. Létezik olyan, 50 megatonna haterejű szovjet nehézharcok, mely képes elpusztítani például az Öt tó vidékét. Mi ennek az ésszerűsége? Az, hogy van, s ha a másik fél, akár jóval kisebb fegyverrel háborút kezdene, a Szovjetunió kilátásba helyezné ennek bevetését is. Tehát, hogy ez ne történjen meg, ilyen hatalmas fegyverek szerepelnek „háttéranyagként” mai békés életünkben.

Mi nem sokat foglalkoztunk azzal, hogy ez a fegyver pontosan célba találjon, néhány kilométer ilyen hatóerőnél nem sokat számít. De nem is akarjuk bevetni, ha csak egy mód van rá. A másik oldalon viszont olyan fegyvereket fejlesztettek ki, amelyek megfelelnek a várható háború célkitűzéseinek. De jelenleg még ezek is túlságosan pusztítóak.

A Szovjetunióban a második világháború idején decentralizálódtak a célpontok, a fasiszta támadás következtében egy sor objektumot kénytelenek voltak áthelyezni a Távol- és Közép-Keletre. A Kínával való konfrontáció miatt ezek száma tovább növekedett. Az USA-ban összesen hét nagy iparkörzet van és minden, ami fontos, zsúfolott helyezkedik el. A Szovjetunióban és a szocialista országokban becsültek szerint 7—8 ezer, a másik oldalon 3—4 ezer olyan célpont van, amelyeket egy háborúban el kell pusztítani.

éljük ma a tárgyalások, a kompromisszumok korát. A velünkvaló fegyveres leszámoláshoz a pillanatnyi helyzet nem alkalmas. Kiutat kellett keresni, s Brzezinski ehhez elméletet is alkotott.

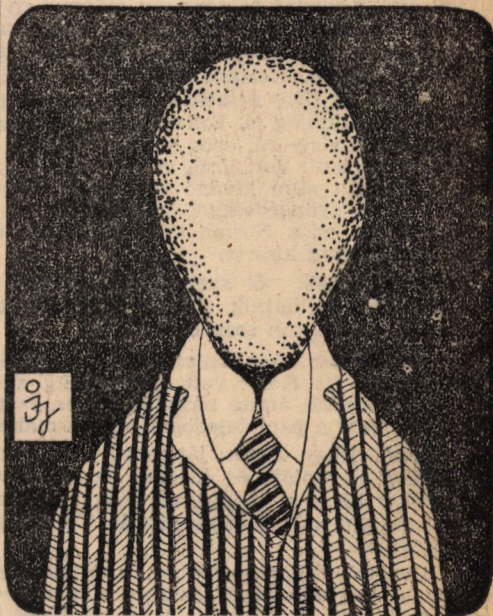
Az elmélet politikai része az, hogy a harmadik és negyedik világhoz tartozó országokat szembe kell fordítani velünk. A fegyveres küzdelmet illetően pedig eljutottak odáig, hogy a nagy atomfegyverek helyett — Brzezinski megfogalmazását használva — a technoneutronikus fegyverek rendszerét alakítsák ki. S mivel a tudomány, technika és gazdaság területén kétségkívül ők az erősebbek, ezt gyorsabban meg is tudják valósítani. Jelenleg kb. 1200 mesterséges holdjuk figyel a Varsói Szerződés területét, csapatait, mozgását, a különböző katonai objektumokat. És ha ehhez miniatűrített atomfegyvereket is képesek lesznek gyártani, amelyeket jóval pontosabban lehet célba juttatni, sőt amelyeknek különböző hatásai szétválaszthatók, létrehozhatók a csak sugárzó, csak romboló, vagy a csak gyújtó fegyverek. És akkor jóval előnyösebb helyzetbe kerülnek, mint amilyen a mostani.

— Itt vetődik fel a neutronfegyver kérdése.

— Igen. A neutronfegyver teljesen beleillik ebbe a koncepcióba. Megfelelő hordozórakétával pontosan célba lehet juttatni. Ha egy körülből száz harcokostól álló páncélos egységet hat ilyen lövedék eltalál, akkor a harcokosokban levő emberek — a csapás centrumától függően — vagy négy órán belül, vagy három napon belül meghalnak. Hogy ki mikor hal meg, az más kérdés, az biztos, hogy az egész kötelék 3—5 perc múlva harcképtelenné válik. A neutronsugarak először a központi idegrendszert roncsolják el, később átterjednek a szervezet más részeire is. Az alapvető érzékszerveket és a különböző belső szerveket úgy bomlasztják fel, hogy egy viharos rákosodási folyamatot indítanak el a szervezetben.

— A gyilkolás eszközei tehát „szépen” fejlődnek. A második világháborúban a háborús fényképeivel ismertté vált Robert Capa még azt a tanácsot adhatta a kezdő haditudósítónak, a későbbi Nobel-díjas írónak, John Steinbecknek: Maradj ott ahol vagy. Ha nem találtál el, akkor nem látta meg.

— A harcászati övezetben és a hadászati zónában is az a jövőbeni igény, hogy egy lövés egyenlő legyen egy találattal. A hadművészet két és félszer éves fejlődése során ezt most lehet először megvalósítani. Korábban egy célpontot előbb négy-öt lövedékkel belőtték, s mondjuk a hatodik célba talált. Most a neutronfegyver mellett egy sor hagyományos eszközt is kikísérleteztek. Ilyen például a TOW páncéltörő rakéta, amivel három kilométer távolságra, 98,7 százalékos becsapódási pontossággal, két centiméteres szórással lehet célozni. Ez annyit jelent, hogy egy hateres dolláros páncéltörő rakéta egyet-

Izsák Jenő rajza

Föld S. Péter

„Legyen a zene mindenkié”

A VILÁGON EGYRE

inkább ismertté válik Kodály Zoltán neve és zenetanítói módszere. Mind többen közelebbről is meg akarják ismerkedni ezzel a metodikával. Ezek az igények elérték meg azt a gondolatot, hogy szükség lenne egy a Kodály koncepciók szellemében működő intézetre.

1975-ben nyitotta meg kapuit a kecskeméti Kodály Intézet. Kodályné és a városi tanács kezdeményezésére a Művelődésiügyi Minisztérium alapította, azzal a fő céllal, hogy népszerűsítse a kodályi életművet. Őszi és tavaszi szemeszterekre iratkoznak be a „diákok”. Az oktatás két szinten folyik, hiszen van aki minden zenepedagógiai előtanulmány nélkül érkezik ide. Nyáron 2–4 hetes tanfolyamot is tartanak 150 belföldi tanár részére is, olyan tanárok vezetésével, akik már külföldön is tapasztalhatták a Kodály-módszer alkalmazásának problémáit. Az őszi és tavaszi szemesztereken is igen magas szintű oktatás folyik. Az MTA Zenetudományi Intézetének tudósai és a Liszt Ferenc Zeneakadémia tanárai tartják az órákat. A kötelező foglalkozásokon túl a hallgatók tetszés szerint tanulmányozhatják a pszichológiát, illetve a magyar nyelvet. Az intézet szomszédságában lévő Kodály nevet viselő Enek-Zenei Általános Iskola és Gimnáziumban közvetlen kapcsolatba kerülnek a hallgatók a zenepedagógia hétéves korú gyerekeivel. A gimnazisták minden korszakkal találkoznak és megfigyelhetik, hogy mennyire válik a zenei nevelés a gyermek személyiségének formáló erejévé.

AZ INTÉZET

nemcsak kulturális központ, hanem egyik látványossága is az egyre szépülő Kecskemétnak. A gyönyörű XVIII. századi barokk épület Kerényi József Ybl-díjas építész tervei alapján alakították át. Egyszerű fehér falaival remekül beillik a dinamikus fejlődő város képébe. Az egyszerűség jellemzi az intézet barna faragott fa bútorait is. A szobák 1–2–3–4 személyesek. Össze-

sen 30–35 embert tudnak elhelyezni az intézet falai között. Kétféle könyvtárban értekes zenetörténeti, népzene-tudományi, zenepedagógiai művek és partitúrák találhatók német, angol és magyar nyelven. A partitúrák tanulmányozását a lemezgyűjtemény könnyíti meg. Ugyancsak a jól felszereltséget bizonyítja az a tény is, hogy minden szobában zongora áll a hallgatók rendelkezésére.

A világ legkülönbözőbb részeiről ideérkező hallgatók, Japántól Kanadáig — 700 dollárt fizetnek a tanításért és 350-et a lakásért egy szemeszterre. A tanulni vágyók közt nem ritka az ösztöndíjas sem. Az amerikai Susann például a bostoni Kodály Intézet nyújtotta lehetőség révén tudott csak ide jutni. Eredetileg újságíróként dolgozott, de mindig foglalkozott a zenével is. Az ösztöndíj elnyerésekor úgy döntött, hogy énektanár lesz. Tőle tudtam meg, hogy az USA-ban három Kodály-intézet működik és szakmai körökben nem kevesen ismerik Kodály nevet és módszerét. Érdekes, hogy a svéd Harriet régebben Kodályról csak mint zenészerzőről hallott. Ő, szülei ösztönzésére került hozzánk azonnal a középiskola befejezése után. Az itt szerzett tudást szeretné majd odahaza hasznosítani. A jelenlegi 12 hallgató között igen változatos korú, foglalkozási és nemzeti-szerű nő és férfi található.

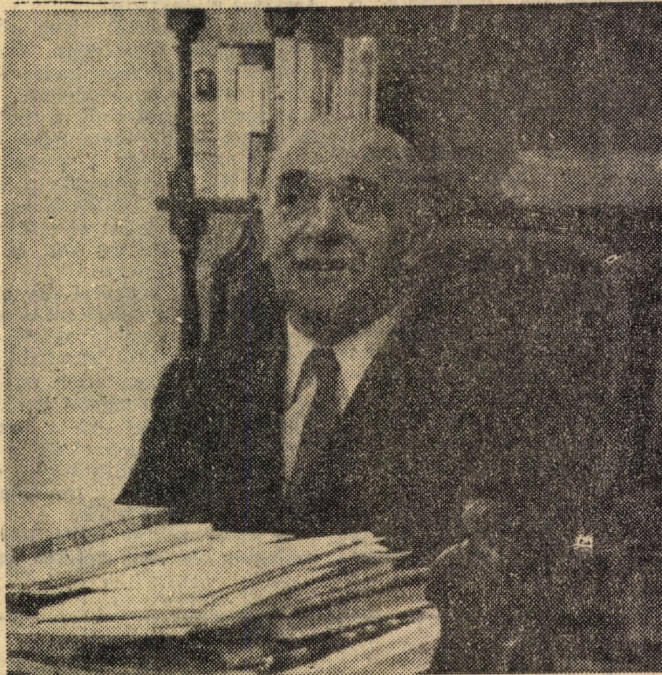
A külföldi hallgatók egyik nagyszerű lehetősége, hogy a Pedagógus Kórusban megismerkedhetnek zenekezdők kecskemétiakkal is. A Kodály Intézet így nemcsak a zenének teremt új otthonát, hanem lehetőséget ad arra is, hogy min-ket magyarokat is jobban megismerjenek a nagyvilágban.

VALLJÁK

és hirdessék Kodály kívánságát: „Legyen a zene mindenkié!” Kodály, alapítót rakott le szellemi téren, s erről így szól: „Ezekkel úgy érzem magam, mint az a földműves, aki a régi latin mondás szerint fát ültetett, melynek gyümölcsét ő maga soha nem fogja élvezni.” Büszkén mondhatjuk; ezek a fák az egész világ termőre fordulnak.

Szendrey Szilvia

Az új időszerűség lendítő erejével

Pach Zsigmond Pál Kosuth-díjas akadémikus, egyetemi tanár, az MTA Történettudományi Intézetének igazgatója több évtizedes oktatói, tudományos és tudománysszerzői tevékenységéért Állami díjban részesült. Eddig a rövid közlemény, amely a közelmúltban hírladta a magas kitüntetését.

Mi azonban többet szeretünk tudni egyetemünk volt rektoráról, akinek gazdaságtörténeti előadásai immáron több évtizede és már generációk során jelentettek és jelentenek maradandó eleményt. Mielőtt felkerestük volna a várbeli Történettudományi Intézetben kimásoltuk ide a nemzetközi Who is who lexikon Pach Zsigmond Pálra vonatkozó adatait: 1919-ben született, 1943–1948-ig középiskolai tanár, 1948–a közgazdaságtudományi egyetem gazdaságtörténeti tanszékének docense, 1949-ben Kosuth-díjat kapott, 1952 óta egyetemi tanár, 1962 óta az MTA levelezője, 1970 óta rendes tagja, 1976 óta alelnöke, 1963–1967 között az egyetem rektora. 1967-től kezdve az MTA Történettudományi Intézetének igazgatója. Főbb művei: Gazdaságtörténet a feudalizmus hanyatlásáig (1947). Az eredeti tökéfehalmozás Magyarországon (1952), Nyugat-európai és a magyarországi agrárfejlődés 15–17. században (1963), Közép-Kelet Európa szerepe a nemzetközi kereskedelemben a 15–17. században (1970). A középkori Levante-kereskedelem és Magyarország (1975).

— Pach elvtárs! Ön a magyar történelem egyik legsötétebb korszakában vált felnőt-té. 1937-ben érettségizett. Milyen elképzelései voltak egy érettségizett fiatalembernek ebben a levegőtlen korban? Milyen eszmékhez vonzódtak, kik voltak a szellemi példaképei, egyáltalán: mihez tudott kezdeni egy olyan korszakban, amikor a túlélés volt a fontos, amikor aligha volt tere a mérész célknak?

— Akkoriban valóban nehéz sorsom volt. Az egyre inkább fasizálódó országban az is nagy szó volt, hogy a származási diszkrimináció ellenére bejutottam az egyetemre. Érettségi után az akkori Pázmány Tudományegyetem történelem-latin szakára jelentkeztem, és hogy fölvettem, azt annak köszönhettem, hogy latinból az országos középiskolai tanulmányi verseny első helyezést értem el.

De szerencsésnek is mondhatom magam, azért, mert már egyetemi éveim alatt hozzászóltam a sok munkához. Családom anyagi helyzete rákényszerített arra, hogy tanulmányaim mellett háztartást is vezessek, és ezzel magam is hozzájáruljak a család lét-fenntartásához. Az egyetemi évek rendkívül jelentősek az egész élet, pálya szempontjából. Eppen ezért nagyon fontos — és ezt a mai egyetemistáink figyelme szeretném ajánlani —, hogy jól használ-

juk ki ezt az időt, hogy a minél intenzívebb elfoglaltságra törekedjünk, hogy lehetőleg minimálisra csökkentsük az időselejtet, azt az időt, amivel aztán soha nem fogunk tudni elszámolni.

Mint említettem, egyetemi éveim a fokozódó fasizálódás idejével estek egybe, és ez rányomta bélyegét az egyetemi légkörre is. Sokan — jóhiszeműen is — a jobboldali eszmék hatása alá kerültek, hatott a német-centrikus „fiók-imperializmus” elmélete, amely a német szövetségben vélt elérhetőnek a magyarság nemzeti céljait, másrészt hatottak — nem utolsósorban a becsületesebb, tépelődő típusokra — a különféle pesszista felfogások, amelyek a magyar történelmet eleve elrendelt kudarc sorozatnak, bukkant forradalmak és leverett szabadságharcok történelmének látták és láttatták.

De mindig volt egy olyan „mag”, amely többé-kevésbé tisztán látott és ráébredt arra, hogy lehet és érdemes harcolni, hogy keresni kell a kapcsolatot az antifasiszta erővel, a munkásmozgalommal. Magam is hamarosan kapcsolatba kerültem ezekkel a demokratikus érzelmű hallgatókkal, akik közül aztán sokan a barátaim is lettek. Amikor súlyos atrocitások érték, mindig voltak barátaim és kollégáim, akik mellém álltak, segítséget nyújtottak.

Politikailag és erkölcsileg sokat jelentettek számomra az illegális szemináriumok, amelyek a KMP és más baloldali erők szerveztek. Az egyik szemináriumvezetőnk, mint azt később megtudtam — Ságvári Endre volt. A marxizmussal először az úgynevezett Schönstein-füzetekből ismerkedtem meg; ahogy visszaemlékszem, nagy hatással volt

rám Kautsky: Marx gazdasági tanulmányai című könyve is és Engelsnek A család, állam és a magántulajdon eredete című munkája.

Ami egyetemi tanulmányaimat illeti: jóllehet eleinte klasszika-filológusnak készültem, érdeklődésem egyre inkább a magyar történelem, a magyar gazdaság története felé vitt. Ebben az akkori történelmi-politikai helyzet mellett — amely drámai erővel vetet fel a magyarság és Kelet-Európa sorskérdéseit — fontos szerepet játszott az is, hogy Domanovszky Sándor professzor vezetésével — aki különben abszolút konzervatív történész, de korrekt ember és tanár volt — a magyar nagybirtok történetét kezdtem tanulmányozni. Szakdolgozati feladatként az Oreczy-birtokok XVIII. századi történetét kellett feldolgoznom. Innen datálódik tulajdonképpen érdeklődésemnek az az iránya, amely aztán végigkísért egész pályafutásom alatt, nevezetesen: arra próbáltam választ keresni, hogy miért maradt fenn a nagybirtokrendszer Magyarországon, miért vált és maradt egyik fő meghatározó tényezője a társadalmi-gazdasági struktúrának még a XX. században is. Ekkor kezdtek kialakulni bennem annak a felismerésnek a csirái, hogy miként a nyugat-európaiak később induló feudális fejlődés okozta elmaradás ellenére a XV. századra a magyar társadalom képes volt felzárkózni a nyugat-európai országokhoz, úgy a XVI–XVIII. században bekövetkezett újbóli „elkanyarodás”, megmerevedés, a második jobbágyág kialakulása sem jelenthet végleges, sorszerű lemaradást; egy második „felzárkózás” az elmaradottság felszámolása lehetséges a XX. században is. Az a gondolat vezette tehát kutatásaimat, hogy a magyar elmaradottság nem valamiféle sorscsapás, eleve elrendeltség, változathatatlannak magyar sors, hanem feltárható, kimutatható gazdasági- és társadalomszerkezeti okai vannak ennek a visszamaradottságnak. Ha pedig ez így van, akkor az egyetemen „emberhez méltó feladat”, hogy ezeket az egészséges fejlődést gátló viszonyokat felszámoljuk. Ezzel jelentkeztem tehát a politikai és elméleti ösztönzések, amelyek azután meghatározó politikai hovatartozásomat is.

— 1943-ban kapta kézhez a diplomáját. Hogyan sikerült elhelyezkednie?

— Óriási dolog volt akkoriban, hogy egy heti tizenkét órás gimnáziumi óraadó tanári állást kaptam. Anyagilag természetesen ez nem sokat jelentett, úgyhogy továbbra is folytatnom kellett a háztartást. Közben többször behívtak munkaszolgálatra, legutoljára 1944 márciusában. Engedje meg, hogy ehelyett inkább arról beszéljek, ami életem egyik legboldogabb napja volt: 1944. október 25-én, a Munkács melletti erdőben sikerült megszöknöm és másnap bevonult Munkácsra a Vörös Hadsereg: felszabadultam. Ez a nap az én életemben is egy új időszerűség kezdetét jelentette.

— Gondolom, egy felgyor-

sult időszerűség következett...

— Igen, a feladatok zuhagszerűen szűkadtak rám, de én örültem ennek: a rég óhajtott emberi próbák, a feladatok és válaszadások ideje volt ez. Csak távirati stílusban: 1945 februárjában tagja lettem a kommunista pártnak, mint középiskolai tanár rögtön bekapcsolódtam a tanügyi reformért vívott harcba, 1946-ban jelent meg az első tankönyvem — Gazdaságtörténet címmel az ipari középiskolák számára —, 1948 közepére elkészítettük a régen várt új történelmi tankönyveket, az általános iskolai oktatás számára. A tankönyvek megírásáért 1949-ben többésmagammal Kossuth-díjat kaptam.

Ugyanerre az időszakra esik tudományos fejlődésem egyik legfontosabb személyes találatja: megismerkedésem Molnár Erikkel — akivel később munkatársi kapcsolatba kerültem — nagy hatással volt rám. Egyebek közt azt tanultam tőle, hogy legyünk mindig törekvők, lényegre törékvők. Igyekezzünk egzaktsággal megkérdezni a tudományos kérdéseket: tisztázatlan, megoldatlan problémákat ne próbáljunk irodalmiaskodással áthidalni.

Általában nagyon szerencsés embernek mondhatom magam: kiváló tanítómestereim mellett nagyszerű tanítványaim is akadtak. Elég ha olyan — ma már nemzetközileg is elismert tudósok nevét említem, mint Berend T. Iván, Ránki György, Szuhay Miklós.

★

Mindig arra törekedtem, azt tanultam és tanítottam, hogy a kommunista eszmeiség elválaszthatatlan a magas szintű elméleti felkészültségtől, az elmélyült kutatómunkától, az új helyzetek feltárásától. Az 56-os katalizma is figyelmeztetett bennünket: a konkrét helyzet, konkrét elemzés, tudományos és emberi nyitottság sosem nélkülözhető. Azt is látnunk kell, hogy a társadalmi fejlődés a XX. század utolsó harmadában olyan új kérdéseket állít elénk, amelyekre új válaszokat kell adnunk, nem hagyhatjuk receptekre és citátumokra. A tudományos bátorság, az újat akarás viszont csak akkor vezethet eredményhez: ha nem tévesztjük össze a hipotézist a ténnyel, az eredetiségkedést az eredetiséggel — a vesztégyerről az oldalról is fenyegethet bennünket. Mint mindenütt, kétféle harcra kell folytatnunk itt is.

★

— Az előbb beszéltem arról, hogy szerencsésnek mondhatom magam. Az elmúlt három évtized nem volt szűkben a gondoknak és a megrázkódtatásoknak, de ennek ellenére ma is úgy érzem: a felszabadulással kezdődött új időszerűség lendítőereje ma sem hagyott el, a 44. évi élmény még ma is itt munkál bennem. Bevezetésként annyit mondhatok: hálaul tartozom a családomnak is, feleségemnek, lányomnak és fiamnak, hiszen a harmonikus családi légkör mindig fontos ösztönző erő volt a tudományos tevékenységemben is.

Marschall Miklós

Bellini: Norma

Ritkán játszott opera bemutatásának lehettünk tanúi az Erkel Színházban. 1935 óta most először tűzték műsorra Lamberto Gardelli olasz vendégkarmester betanításában Bellini: Norma című kétfelvonásos operáját.

A romantikus operairodalom jelentős darabja a Norma, amelyet Bellini 1831-ben írt, abban az időben, amikor a fiatal Verdi ontotta az operákat, és a Normán erősen érezhető Verdi hatása. Bellininek ez a legjelentősebb műve, ő maga is így vélekedett. Zeneje nagyon szép, áradnak benne a szebbnél szebb dallamok.

A mű szövegkönyvét Felice Romani írta. A mű drámaiságát híven tükrözi az előadás, a szereplők számára is, igen nagy lehetőségeket nyújt. Mint már említettem, Lamberto Gardelli tanította be az operát. Gardelli lassan húsz éve dolgozik a magyar Operaházban, és szebbnél szebb bemutatók kapcsolódnak a nevéhez. Számomra a mostani bemutató nem nyújtotta azt a csúcst, amelyet — hogy csak az utóbbiakat említem — például Verdi Lombardok vagy Rigoletto bemutatója nyújtotta, noha a Norma is a legjobbak közé tartozik. Gardellit nagyfokú drámaiság és érzékenység, lírai odaadás és zeneiség jellemzi. A zenekart és az egész szereplőgárdát magával ragadja sugásgyűrű lényé.

A darabot két szereposztásban játszátk, én az első szereposztásban láttam. Normát Sass Szilvia énekelte. Rendkívül nehéz szerep az övé, nemcsak nagyon összetett drámaisága miatt, de technikailag is. Ezúttal is a legmagasabb színvonalat nyújtotta. Gyönyörű, erős zengésű hangja, igen jó színpadi játékkal párosul. Volt lírai, vadul drámai, féltékenységgel elvakult, bosszút állni kívánó szerelmes, gyermekeit megölni készülő, majd gyöngédséggel megtelő anya. Rendkívül élményt nyújtott ez a Norma alakítás, kitűnt ez az óriási sikerből, ami játékát kísérte.

A darab másik női szerepében Norma vetélytársaként Erce Margitot hallhattuk, akinek ugyan játéka nem volt átütő, de hangja nagyon szép és erős.

Az előadásnak Sass Szilvia mellett a másik kiemelkedő egyénisége Kovács Kolos volt, aki mindig elbűvöl a közönséget, mélyzengésű, áradó basszusával, és ez teljes egészében alkalmassá tette a pápi fejedelem megformálására.

Pollionét Nagy János játszotta, véleményem szerint a leggyengébb szereplője és éneke az előadásnak. A közepes regisztereket bírja a hangja, ott elég jól mozog, de az erős, magas hangjain az erőlködés sütt át. Technikailag még sokat kell fejlődni.

A díszleteket Forray Gábor, a jelmezeket Makai Péter tervezte. A rendező Mikó András volt, akinek munkájában most sem kellett csalódnunk. A kórust Nagy Ferenc tanította be, rendkívül fegyelmezetten, szépen, összefogottan énekeltek.

Geszti Margit

Küldöttírtékezet sorozatban

Fotó: Tóth

Hagyományosan első a ker. kar

Már nemcsak a KEN-napok váltak hagyományossá egyetemünkön, hanem az is, hogy a karok közötti nagy vetélkedőt a ker. kar nyeri meg. Immár ötödször vitték el a győztesnek járó serleget.

No, de ne vágjunk az események elébe. Szombat délután kettőre hirdették a nemcsak ígérkező vetélkedő kezdetét, de ez némi szervezési hiányosságok következtében csúszott egy félórát. Nagy nehezen összehordták a berendezéseket, összevándorolt a társaság, és az apró nehézségek után indult a verseny.

Természetesen a zsüri elnöki posztján az alig egy napja megválasztott „új” rektor tett eleget feladatának, a már nagy KEN-tapasztalattal rendelkező zsüritagokkal egyetemben.

Végignézve az aulán korántsem volt egységes a kép: népesebb a kerkarosok tábora volt, számos egykori kerkarossal és néhány oktatóval, ami bizony nem kis segítséget jelentett. A többiekéről nem mondható el, az sem, hogy legalább szép számmal képviselték volna saját karukat. Igaz, később még sokan jöttek, ennek ellenére is hiányzott az igazi KEN-hangulat, a pezsgő nagy összecsapás. Ebben talán szerepe volt annak is, hogy elég sok volt a száraz kérdés, és az eddigieknél kevesebb a tréfás feladat, a rögtönzés. A vetélkedő szervezői az egyetem 30 éves fennállásából indultak ki, a körkérdéseket ennek alapján állították össze.

A csapatok idén is kaptak előzetes feladatokat, amelyekkel szerzett pontjaik lényegében meghatározták a verseny egész további alakulását. Az első évfolyam és az ált. kar erősen lemaradt a másik kettő mögött, ami nem volt szerencsés indulás. Még egy lényeges észrevétel: az elsőökből hiányzott az elmúlt évek alapján megszokott lelkesedés. Ennek ellenére, volt amit nagyon ötletesen oldottak meg. Például a filmkészítésben — amelynek egy blokkot kellett népszerűsíteni — ők alkották a legjobbat.

Az egész keretjátékot az úgynevezett „autóverseny” adta, amit minden karból egy-egy ember játszott, a többiek

Fogas kérdés

És akkor most tegyük fel a kérdéseket...

ebből nem sokat értettek, legfeljebb, ha ismerték már korábban ezt a játékot.

A hagyományos bevonulás helyett, most csupán köszöntötték egymást és a zsürit a karok.

Központi téma mostanában az egyetem rekonstrukciója, így nem csoda, hogy több feladat-hoz is ez adta az ötletet. Például egy építőipari vállalattal kellett tárgyalni, ezt minden kar nagyon szellemesen oldotta meg. Másik ugyancsak e témához tartozó feladat: az egyetem felépítése kártyából természetesen szöveggel is kommentálva.

1952-ben nem volt Gólyabál. Hogy ez az év se lógjon ki a

sorból, a karoknak egy nyitótáncot kellett rögtönözniük. Ennek a feladatnak a megoldása már-már a régi KEN-ek jó hangulatára emlékeztetett. Majd elhangzott a feladat: be kell hozni egy híres operett-szerző fiát, aki közgazdász, és ő szerezte az első közgazdász-induló zenéjét. A ker. kar jött rá leghamarabb, hogy kiról van szó, ők hozták be Huszka Jenőt — természetesen az érte járó pont is őket illette. Huszka Jenő megtanította nekünk az indulót, majd egy újabb feladatként szöveget kellett ráírni, egy a karra, s egy az egyetemre jellemző versszakkal.

Volt még TDK írás, gyertyafúvás a születésnapj tortán. S az eredmény: I. a kereskedelmi kar, II. az ipari kar, III. az általános kar és IV. az I. évf. csapata lett. A vetélkedő után ingyen sör, valamint disco várta a csapatokat a klubban.

Összességében elmondhatjuk, hogy nem volt rossz, de a régebbi KEN-ek hangulata — már ami a vetélkedőt illeti — hiányzott. Már a legelején óriási különbségek alakultak ki a csapatok között, s ez nem volt ösztönző hatással a küzdelemre. Ennek a vetélkedő utolsó harmadában szemmel látható jelei is voltak, sokan szétszéledtek, nem figyeltek már oda. S még egy lényeges dolog a jövőre nézve: alapsabb technikai felkészültségre lenne szükség, mert az aula két végében gyakran csak követeztetni lehetett az elhangzottakra.

Vona Annamária

RINGY-RONGY

Kalapom, kalapom csurgóra

Ált. kari attrakció

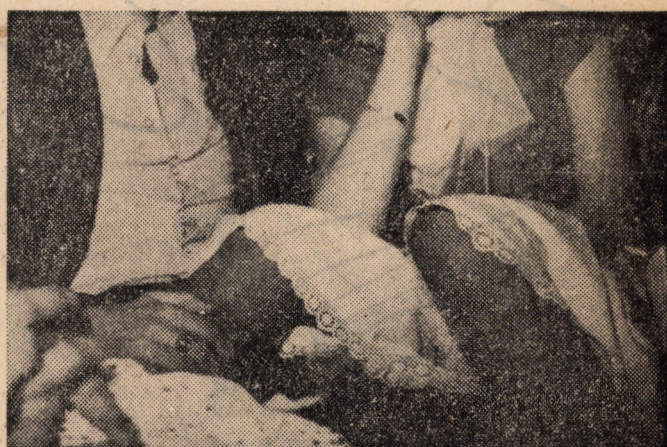
Nem félünk a...

Cuki vagy...

Megjöttek a „szelicscel” asszonyok

Fekete szárú cseresznye

Kettesben

Fotó: Berczelly Mária

RUDAS LÁSZLÓ-DÍJ

Hárman — az első

Az egyetem fiatal oktatóinak tudományos tevékenységét, ambicionáló céllal döntött egy éve az egyetemi tanács a Rudas László díj alapításáról. Az idén első ízben meghirdetett pályázaton résztvehetett minden 2—8 éve az egyetem státuszában dolgozó fiatal oktató, harminc-ötven oldalnyi terjedelmű, máshol még nem publikált tetszőleges témájú dolgozattal. A február 28-i határidőig tizenhárman adták be pályaművüket. Az egyetem fennállásának 30. évfordulója alkalmából rendezett tudományos ülésszak megnyitóján hárman vehették át — a szép kivitelű plakettet, a velejáronégyezer, illetve egy két, pályaművel startoló oktatónk esetében ötezer forint jutalommal együtt — munkájuk erkölcsi és anyagi elismerését.

HÖGYE MIHÁLY (NÉPGAZD. TERV. TANSZÉK)

— Élve azzal a lehetőséggel, hogy az egyetem fennállásának jubileumi ünnepe alkalmából rendezett konferencia előadásainak anyagát is be lehetett adni, két dolgozattal vettem részt a pályázaton. A konferencián tartott referátumommal, ami régebbi kutatások összegezéséből és továbbfejlesztéséből állt össze, és egy másik, kifejezetten a pályázatra készített munkával. Ez utóbbi, a Differenciált szabályozással foglalkozó dolgozatom nyerte el a Rudas László díjat. A téma iránti érdeklődésem messze nyúlik vissza. Már hallgató koromban, de még inkább a gyakornoki idő alatt foglalkoztatott a kérdés. Szemináriumok vitái, előadások alapján nagyon sokat vitatkoztunk Nesztor Tamással, — aki velem együtt volt gyakornok két éven keresztül a tanszéken — erről a témáról. Sokat köszönhetek az ő vitakedvének, mert beszélgetéseink során lassan kialakult, megfogalmazódott bennem mindaz, amit most leírtam ebben a

KULCSÁR DEZSŐ (GAZDASÁGFÜLDRAJZ) TANSZÉK

— Hosszabb ideje, 1974. óta foglalkozom mikroszintű környezetvédelmi kutatásokkal. A Sajó térség mintaterületén végzett vizsgálatok során merült fel bennem a gondolat, hogy e kérdéskör általánosabb, elméletibb jellegű alapproblémái tulajdonképpen tisztázatlanok. Nagyon röviden összefoglalva ennyi az előzménye a pályázatra beadott A környezetvédelem néhány általános közgazdasági kérdése című munkámnak, amellyel elnyertem a Rudas László-díjat. Dolgozatom főbb gondolatait a következőkben lehetne összefoglalni. A környezetvédelem emberközpontságát és a közgazdasági tényezők összefüggéseit vizsgálva meg kell állapítani, hogy akár tetszik, akár nem, a gazdaságtól is függ, már e problémák felmerülése is, megoldása is. Foglalkoztam a gazdasági fejlettség (beleértve a technikai haladást is) és a környezetszennyezés párhuzamosságával, azzal, hogy ebben mi a tényszerűség, és mi a szükségszerűség. A környezettel szembeni stratégiánknak egyértelműen a környezeti problémákra. Sainos az opponensi véleményeket nem láttam, de — gondolom — lehetőség lesz azok megismerésére, hiszen az min-

den bizonyosan igen hasznos lenne.

MÉSZÁROS TAMÁS (IPARGAZDASÁGTAN TANSZÉK)

— Az iparszervezési tanszéken hosszabb ideje foglalkoztam a vállalati tervezés szervezésének kérdéseivel, már a doktorimat is e témában írtam. Amikor a Vállalati tervezés tárgyat oktatásról a reform keretében átvette az ipargazdaságtan tanszék szeptemberben, értelemszerűen én is átkerültem ide. Itt kaptam azt a feladatot, hogy dolgozzam fel a vállalati tervezés tapasztalatait, s ekkor kezdtem behatóbban foglalkozni a tervezés tartalmi kérdéseivel is. A pályázatra beadott dolgozatomban megpróbáltam ezeket ötvözni, mint az a címből is kitűnik: Az iparvállalati tervezés egyes kérdései, különös tekintettel a tervezés belső mechanizmusára és a kialakítására. Célkitűzésem elsősorban a szakirodalomban és a vállalati gyakorlatban már meglevő tapasztalatok szintetizálása volt. Végtülis — úgy érzem — elég széleskörűen sikerült feldolgozni a tőkés, a szocialista és a hazai tapasztalatokat e téren. Szó van arról, hogy az anyag tömörített változata megjelenik a Közgazdasági Szemleben ami még inkább növelné a díj értékét, hiszen egy „névtelen” fiatal közgazdásznak elég nehéz betölteni olyan rangos szakfolyóiratba, mint például a Közgazdasági Szemle.

PALÁNKAY TIBOR tudományos rektorhelyettesről néhány a pályázattal kapcsolatos általános, minthogy a Rudas László díjak odaítélésére első ízben került sor, még nem eléggé ismert, de közérdekű kérdésre kértünk választ.

— Tekintettel arra, hogy mindennemű megkötés nélkül különböző témájú dolgozatok lehetett pályázni, hogyan értékelték rangsorolták azokat? Milyen volt az elbírálás mechanizmusa?

— A pályamunkákat a karon keresztül kellett benyújtani. Minden dolgozatot két opponens véleményezett, oly módon, hogy az egyik bíráló minden a karon beadott dolgozat esetében azonos személy, míg a másik opponens csaknem minden esetben más személy, az adott téma szakértője volt. Az ő véleményeik alapján rangso-

rolták a kari tudományos bizottságok a karokon beadott munkákat, amelyeket aztán egy egyetemi zsüri összesített, illetve rangsorolt most már kari hovatartozásától függetlenül, s végül az egyetemi tudományos bizottság döntött a díjak odaítéléséről.

— Az első három Rudas László-díjasunk a három kart is képviseli, hiszen Högye Mihály az általános karhoz, Kulcsár Dezső, a ker. karhoz, míg Mészáros Tamás az ipar karhoz tartozó tanszék oktatója. Ez véletlenül alakult így, avagy volt ebben valami szándékosság?

— Ez teljesen véletlenül történt így. A rangsoroláshoz nem érvényesültek olyan szempontok, hogy mindhárom kar képviselve legyen a díjazottak által.

— Az opponensi vélemények megismerésére van-e lehetőségük a pályázóknak?

— Igen. A tudományos bizottság álláspontja az, hogy ezek nem bizalmasan kezelendő anyagok. Nem küldtük ki azokat, de ha kéri a karokon megkaphatják a szerzők dolgozatuk bírálatát.

— Jelent-e valamiféle publikációs lehetőséget is a díj elnyerése, illetve a pályázaton való részvétel?

— Szándékunkban áll ilyen lehetőséget teremteni, de még nem döntöttük el, hogy egyetemi keretben ezt, hogyan fogjuk megvalósítani. A szerzők publikálhatják munkáikat egyetemen kívül is, s ehhez igyekezünk is segítséget nyújtani számukra.

— Milyennek ítéli meg az első pályázat eredményét?

— Úgy vélem, nagyon komoly eredményt hozott ez a pályázat. Valóban ösztönözte a fiatal oktatók tudományos tevékenységét, és beváltotta a hozzáfűzött reményeket. A három díjazott munka kiemelkedő teljesítmény volt, de a többi pályamű is komoly tudományos produktumként értékelhető. Ezért is döntöttünk úgy, hogy minden pályázót pénzjutalomban részesítsünk. Elégedettek lehetünk az eredménnyel és reméljük, hogy jövőre, illetve a későbbi években a Rudas László-díj még több fiatal oktatónkat fog hasonló színvonalú tudományos tevékenységre sarkallni.

—nak

Folklór

A minap találkoztam egy középkorú asszonnyal, aki finom ízléssel készített, gondosan kimunkált népviseletben sétált. Őszintén sajnálom, hogy nem vagyok kellően jártas a népművészetben, így nem tudtam megállapítani, vajon melyik vidék kezemunkáját, szép iránti érzékét, hagyományait őrzi, s dicséri a szoknya-blúz-fejkenedős özszeállítás. Nem csoda, hogy mindenki megnézi azt, aki ilyen szerelést ölt magára. Én is szemügyre vettem a már említett asszonyt, illetve, egész pontosan — mielőtt még bárki félreértene — a ruháját. Legnagyobb meglepetésemre, ő is észrevett engem — jóllehet, meglehetősen egyszerű vonalvezetésű nadrág és kellemes színű pulóver volt rajtam —, s nagy lendülettel elindult felém. Elkapta a karomat, majd ellenkezést nem tűrő hangon kijelentette, hogy márpedig ő jósolni fog nekem. Nem volt könnyű elhiteni vele, hogy nem vagyok híve az effajta előrejelzésnek, s akkor már inkább az egyetemen oktatót, s valamivel tudományosabb alapokra helyezett jövőkutatásból próbálom megismerni az elkövetkezendő esztendőket.

Bár azért így utólag kissé furdal a kíváncsiság, vajon a vizsgák előtt mit látott volna a tenyeremben a közzáz előtt kuncsaftjait leső asszony.

B. L.

Egy kiállítás képei

Újsághír: Halász Géza és Izsák Jenő karikatúráinak kiállítását Földes Péter, az ismert kiállítás-bezáró rekesztette be. A kulcsokat szigorúan őrzi, s csak keze fejében adja vissza.

Hogyan lehet bezárni egy kiállítást, amelyet meg sem nyitottak? Hogyan lehet vonalzóval kört rajzolni? Hogyan lehet megfélekezni a hülyeséget, amikor még az ablakra sincs keret?

Minden kérdés költői — minden költő kérdése.

Tónusok özöne, színek kavalkádja, szegények gazdagsága — fekete-fehéren. Mert itt a piros a fehér, a zöld a fekete, a kevés pedig sok.

A rajzok árulkodnak. Fülemből hajlanak, s azt súgják: mondok valamit, el ne mondó senkinek! Ez a világ, szóval, hogy

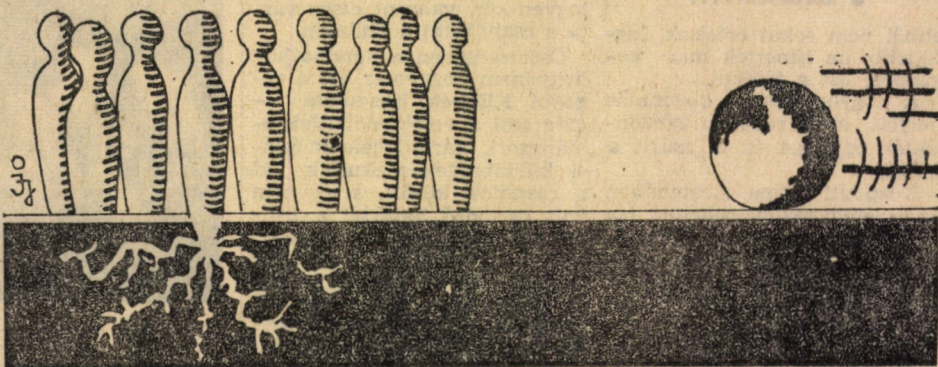
is mondjam, na segíts, de hiszen úgy is tudod... Hát persze, válaszolom, értem én az egészet. Hiszen a világ... Talán értitek.

És én is a fületekhez hajlok, mint lehajló fű az alvó gyermek cipője fölé és úgy sugom Karinthy Frigyes lelkébe, saját aforizmáját: álhumor — nevetségessé tenni a dolgokat. Igazi — megtalálni a nevetségességet.

Vegyük hát kezünkbe az elemilámpát, ne sajnáljuk új cipőnket — induljunk az igazi keresésére. Útközben beszéljünk mindenkét érdeklő témákról. S ha azt mondom: igen — mondd, hogy hangos. Ha azt mondom: nem — te is maradj csendben.

Körülbelül ennyi jutott eszembe Halász Géza és Izsák Jenő kiállításának bezárása kapcsán.

F. S. P.

Az iparosok nyerték a KEN-kupát

Erősödik bennem a gyanú, és játékosok presztízs-csatája döntetlenül végződött, és így beltenyészet kiváltsága. Év-ről évre csaknem ugyanazokkal lehet találkozni — azzal a néhány emberrel, akinek szükségletévé vált a mozgás és akik egyébként is állan-

A nagyerdemű...

dóan ott nyüzsögnek a focikar- vagy teniszlabda kösők és az ált. karosok ugyanis nem indítottak csapatot...

Az idei KEN sportnapja csak abban különbözött a többitől, hogy a rendezők nyíltan bevallották: „elsősorban” a komplett kari csapatok szereplését várják. Igaz, erre a korlátozott hely is készíthette őket. A BM-pályán egyetemistáinkat a kerületi úttörők tűzoltó versenyre a periferiára szorította... Ennek ellenére nyolctól délig lehetett kosarazni, teniszezni, gyen.

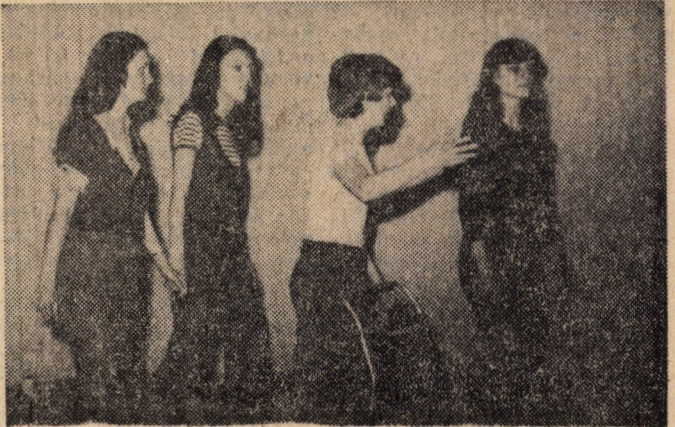
Hej regő rejtem, ker. kar lett a nyertes

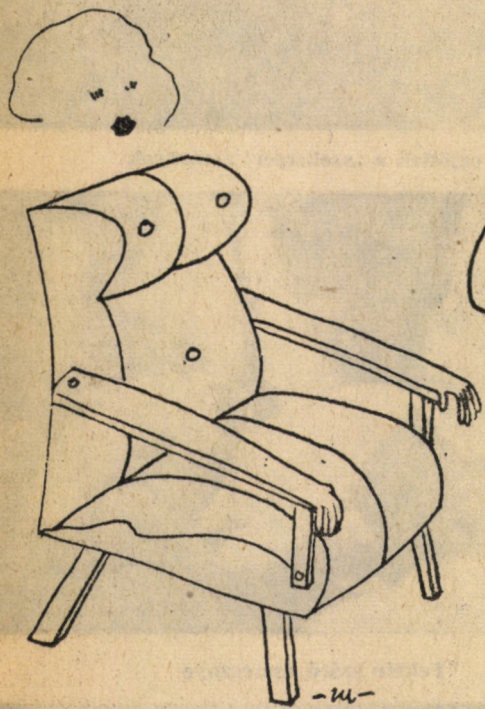
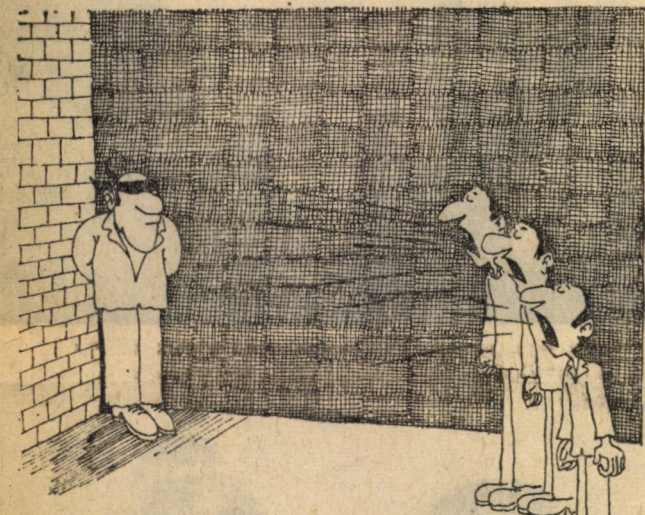
A vetélkedő tábora

focizni, pingpongozni. (A téniszről jut eszembe: az évenkénti oktatásra mindig nagy a túljelentkezés, szombaton a tenispályákon pedig azok ütögettek, akik nem itt tanulták meg a röptéket. Viszont szeretnek játszani.) Különösen a kosár és a focimeccsek élvezetes játékot, nagy küzdelmet hoztak és a jó időben napozva szurkolni sem lett volna rossz időöltés. A kispályás labdarúgásnál egy kedves hagyomány folytatódott: miután a másik két csapatot legyőzték, idén is a kereskedelmi és az ipar kar között dőlt el az elsőség sorsa. A vérbe borult tekintetek

L. G.

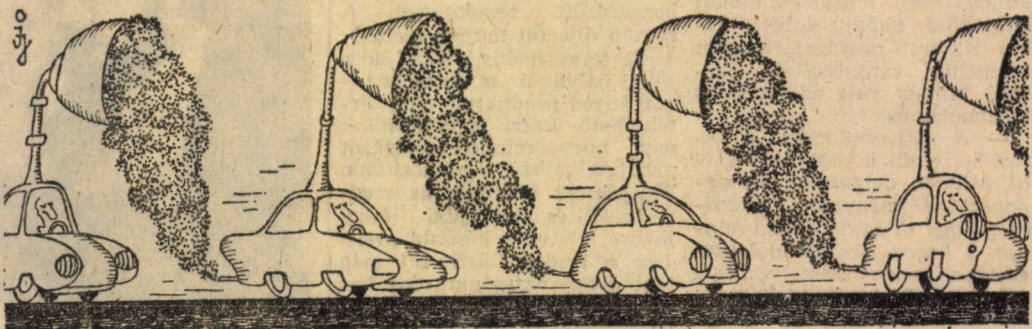

Ipari opera

KÖZGAZDASZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Megjelenik kéthetenként a tanulmányi időszak alatt
Felelős szerkesztő:
FARKASINSZKY É. HALAY EDIT
Szerkesztőség: Budapest IX.,
Dimitrov tér 8.
Telefon: 174-548
Kiadó: Hirlapkiadó Vállalat
Budapest VIII., Blaha L. tér 3.
Felelős kiadó:
Csollány Ferenc
78-1778. Szikra Lapnyomda
Budapest
Felelős vezető:
Csöndes Zoltán
vezérigazgató

Izsák Jenő és Halász Géza karikatúrái